

Fiscaal Advies

#4 – Juli 2023 – 34^e jaargang
www.nextens.nl

**BEDRIJFS-
OPVOLGING**

INHOUD

05

actuele zaken

Toekomstige box 3-stelsel, Mogelijke wijziging BOR/DSR, Geen bredere solidariteitsbijdrage en extra schijf in Vpb, Wijziging besluit giften, Voorstellen voor nieuwe douaneregels, Website voor standpunten Kennisgroepen Belastingdienst, Eigenwoningschuld bij verkoop huidige eigen woning en Beleid rond ondernemers met coronaschulden.

thema

10

Bedrijfsopvolging
Onderneming verkopen: intern of extern?

interview

14

Bijzonder hoogleraar Bastiaan Starink
Nieuwe pensioenwet is tussenproduct

18

ondernemen

Wel afrekenen en niet verkopen?

20

inkomstenbelasting

Standpunten Belastingdienst over eigen woning

22

btw

Btw-vrijstelling voor schuldhelpverlening niet van toepassing

4 **even bellen** ◀ 9 **cijfers** ◀ 21 **vpb** ◀ 24 **loon** ◀
25 **sociale verzekeringen** ◀ 26 **van de notaris** ◀
27 **bezwaar en beroep** ◀ 28 **vraag en antwoord** ◀
30 **column** Astrid Klein Sprokkelhorst

Kennismakingsaanbod: 50% korting op een jaarabonnement

Wil je ook automatisch het meest actuele fiscale nieuws op jouw deurmat ontvangen?

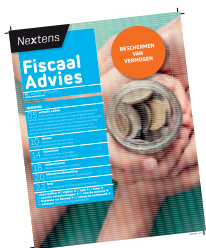
Grijp dan nu je kans en neem voordelig een abonnement op een van onze tijdschriften.

Bij Nextens zit innovatie in ons DNA en het heeft ons gedreven tot waar we nu staan.

Juist als marktleider blijven wij onszelf continu verbeteren, onze proposities vernieuwen en de markt innoveren.

Toch begrijpen we dat onze kwalitatieve en specifieke vakinformatie niet alleen gehaald moet worden op onze website, maar ook kan worden gebracht. En dat werkt nog altijd zeer goed in een tijdschrift.

- Sinds de jaren '60 uitgever Belasting almanakken
- In 1984 brachten wij de eerste aangiftesoftware op een floppy
- Na het millenium introduceerden wij een online fiscale kennisbank
- Vanaf 2004 koppelen wij onze aangiftesoftware met onze kennisproducten
- In 2014 de eerste met een full-cloud oplossing voor aangiftesoftware
- In 2018 ontwikkelden wij als eerste datagedreven Adviessignalen.

Fiscaal Advies

Fiscaal Advies is een fiscaal vaktijdschrift van 32 pagina's dat zes keer per jaar verschijnt. Het tijdschrift is gericht op duiding in de fiscale actualiteit en bevat opinies van experts over actuele ontwikkelingen in de economie en maatschappij. Fiscaal advies schenkt aandacht aan fiscale zaken, bevat interessante interviews, en geeft actuele inzichten op het gebied van IB, VPB, BTW, Loon en SV. De columns geven prikkelende inzichten in en visies op de fiscale markt.

Belasting Magazine

Belasting Magazine is een fiscaal vaktijdschrift (36 pagina's) dat naast aandacht voor de laatste ontwikkelingen aandacht schenkt aan de Haagse actualiteiten. Verschillende thema's en onderwerpen komen aan het licht, zoals: Bezwaar en beroep, tips, schenken en erven, Sociale Verzekeringen, internationaal, praktijkkwesties.

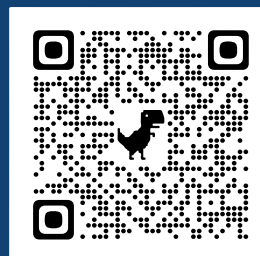

Belasting Adviseur

Hét actualiteitsblad dat 24 keer per jaar verschijnt. Belasting Adviseur bevat uitsluitend artikelen over de fiscale actualiteit en aangrenzende rechtsgebieden.

**Wil je een abonnement op een van deze magazines van Nextens?
Stuur dan een mail naar:**

magazines@nextens.nl of scan deze QR-code.
en profiteer direct van een aantrekkelijk kennismakingsaanbod:

Macro- en microdilemma's

Het aantal bedrijfsovernames zit in de lift. Volgens het CBS zijn bedrijfsoverdrachten vorig jaar met 15 procent toegenomen ten opzichte van 2021. Het is de vraag of deze stijgende trend kan blijven bestaan. Nu al zien we sommige ondernemers aarzelen om een bedrijf over te nemen. De inmiddels hogere rente maakt financieren lastiger. Wat betekent dit voor al die babyboom-ondernemers die nog moeten overdragen? En wat betekent het voor hun pensioen? Wat is het effect op de maatschappij? We zien nu al kenteringen door het enorme personeelstekort. Dat belemmert in veel gevallen de economische groei die er had kunnen zijn. Is de weg dan het plegen van een acquisitie? Dat lijkt zo logisch, maar niet als de financieringslasten opeens fors meer zijn. Het lijkt of we ons in een patstelling bevinden. Op macroniveau zien we de trends, maar we kijken ook naar microniveau. Niet alleen de dga, maar ook de IB-ondernemer wil in veel gevallen dat zijn zaak zijn pensioen is. Hoe moet er omgegaan worden met dat dilemma? **R. J. Meijer** ◀

Fiscaal Advies digitaal
lezen? Dat kan!
Scan de QR-code.

colofon

**Fiscaal
Advies**

LexisNexis®
RISK SOLUTIONS GROUP

NLR
Uitgeverij
Uitgeverij
Groep uitgeverij voor
vak en wetenschap

Coördinerend auteur R.J. Meijer, MPF Adviesgroep bv, Amersfoort **Eindredactie** LVB Networks, Amersfoort **Aan dit nummer werkten mee**

Auteurs van Nextens, J.E. van den Berg, J. Brauwiers, G. Gelling, S. Hellendoorn, J. Huzink, A. Jurg, A. Laghmouchi, C. Salverius,
A. Klein Sprokkelhorst, W. Ruizendaal.

Uitgever N. Jobben **Coördinatie** M. Talhi **Redactie** Postbus 152, 1000 AD Amsterdam, e-mail redactie@nextens.nl, www.nextens.nl

Basisontwerp Studio Jos Willemse, Diemen **Druk** Senefelder Misset, Doetinchem

Abonnementen Fiscaal Advies verschijnt zes keer per jaar. Prijs jaarabonnement € 152,15 excl. btw. Voor abonnementen buiten Nederland geldt een verzendtoeslag. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan en lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice schriftelijk wordt opgezegd per mail of per post. Voor informatie over uw lopende abonnement en het doorgeven van een adreswijziging kunt u contact opnemen met onze klantenservice: LNRS Data Services B.V., t.a.v. Klantenservice, Postbus 152, 1000 AD Amsterdam, www.nextens.nl, e-mail service@nextens.nl. Uw opgegeven gegevens kunnen worden gebruikt voor het toezenden van informatie en/of speciale aanbiedingen door LNRS Data Services B.V. en speciaal geselecteerde bedrijven. Indien u hiertegen bezwaar heeft, stuurt u een e-mail naar service@nextens.nl.

© **LNRS Data Services B.V.** Fiscaal Advies is een uitgave van LNRS Data Services B.V. Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever. ISSN 1383-7060

Naar aanleiding van het nieuws belt Fiscaal Advies met een adviseur in het veld

Even bellen met Marcel de Jooode, bedrijfsadviseur bij Lifo Consultancy

Mkb-stem moet meer gehoord worden

Marcel de Jooode is adviseur in het mkb. Welke geluiden komt hij tegen bij ondernemers als het gaat om ondernemen? Welke problemen signaleert hij, waar gaat het mis en wat zouden we er als maatschappij aan kunnen doen?

'Een groot probleem waar ik ondernemers over hoor, is personeelstekort. Dat oplossen kan ik niet, maar ik ben wel klankbord van de ondernemer. Vraagstukken die leven, zijn onder meer hoe men personeel kan behouden en welke andere groepen 'aangeboord' kunnen worden. De regels met betrekking tot personeel worden steeds strakker. Als ondernemer word je zo'n beetje overal voor verantwoordelijk gesteld. Als een werknemer zich privé te buiten gaat en een ongeluk krijgt, moet de ondernemer betalen. Waarom wordt dat afgewenteld op de ondernemer en niet op de straat waar je woont, de gemeente of de landelijke overheid? Waarom ben je als ondernemer verantwoordelijk, ook al heb je er geen enkele invloed op?'

Waar gaat het mis?

'De quartaire sector in Nederland, dus de economische sector van de niet-commerciële gesubsidieerde en of collectief gefinancierde dienstverlening, blijft groeien. Zowel qua aantal mensen dat er in werkzaam is als qua geld dat er in omgaat. Daar zitten de mooiste cao's en beloningsstructuren. Als daar hard wordt geroepen, komt er snel geld vrij uit de algemene middelen. De werkgevers zijn zelf ook werkzaam in de quartaire sector; ze hoeven niet voor inkomsten te zorgen, maar hoeven alleen maar te kijken hoe ze het uitgeven. Dat betekent dat de quartaire sector steeds aantrekkelijker wordt voor werknemers die weg worden weggehaald bij de sectoren die het geld op moeten brengen. De commerciële bedrijven betalen uiteindelijk de prijs. Eigenlijk werkt het dus averechts: steeds betere cao's elders zorgen voor minder (tevreden) medewerkers bij de commerciële bedrijven. En daardoor komen ze nog verder in de problemen.'

De trend is dus zorgelijk?

'Ja, ik begrijp werkelijk niet waarom er geen objectief

(journalistiek) onderzoek gedaan wordt om de cao's en beloningsstructuren eens echt naast elkaar te leggen. De verschillen tussen overheid, semi-overheid, onderwijs en aanverwante organisaties ten opzichte van de commerciële bedrijven. Als je dan vervolgens alle primaire, secundaire en misschien wel tertiaire voorwaarden bekijkt, dan is mijn inschatting dat er door de medewerkers in het mkb een schijntje wordt verdiend. Op deze manier wordt het probleem alleen maar groter. Er zal door steeds minder mensen gewerkt en belasting betaald moeten worden om de hiervoor genoemde sectoren in stand te houden.'

Zou er een soort Balkenendenorm moeten komen voor de quartaire sector?

'Niet zo zeer een Balkenendenorm, maar wel iets dat in verhouding is. En dan niet alleen voor het salaris, maar ook voor de secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden, zoals opleidingen, extra verlofdagen, pensioenvoorwaarden en overige regelingen. Er zal een bewustwording moeten ontstaan hoe goed men het heeft en dat de rek er bij het mkb uit is om de groeiende wensen en eisen van anderen op te hoesten.'

Welke pijnpunten ziet u nog meer?

'Een ander pijnpunt is de loyaliteit van overheid en banken, of liever gezegd het gebrek aan loyaliteit. Als ondernemer moet je plannen maken voor de toekomst, niet voor vandaag of morgen, maar ver vooruit. Je wilt je huis op een stevig fundament bouwen. De overheid verandert zo vaak de spelregels (belastingen, verantwoordelijkheden, milieuzaken, energie); er is geen peil meer op te trekken. Moet je wel investeren in allerlei milieumaatregelen? Kun je vertrouwen op belastingaftrek? Welke lastenverzwaring volgt een komend jaar? Je kunt niet bouwen op de overheid, die ten dienste moet staan van de burgers en de ondernemers in plaats van andersom. De overheid zou voor belangrijke dossiers (infra, zorg, pensioenstelsel, defensie) beter kunnen werken met een zakenkabinet dat er veel langer zit dan vier jaar.' ◀

'De rek bij het mkb is eruit om de groeiende wensen en eisen van anderen op te hoesten'

Toekomstige box 3-stelsel

De staatssecretaris van Financiën heeft in een brief van 26 april de Tweede en de Eerste Kamer geïnformeerd over de invoering van het toekomstige box 3-stelsel op basis van werkelijk rendement. Bovendien gaat de staatssecretaris in de brief in op mogelijkheden om het huidige box 3-stelsel eventueel te verfijnen.

De staatssecretaris meldt dat de invoering per 1 januari 2026 van het toekomstige box 3-stelsel op basis van werkelijk rendement praktisch niet meer haalbaar is. De staatssecretaris gaat daarom uit van een gewenste inwerkingtreding per 1 januari 2027. Tot 2027 is de heffing in box 3 dus gebaseerd op de via de Overbruggingswet box 3 ingevoerde forfaitaire spaarvariant.

De forfaitaire spaarvariant kent voor de bepaling van de vermogensrendementsheffing drie vermogenscategorieën:

- Banktegoeden;

- Overige bezittingen;
- Schulden.

De staatssecretaris constateert dat het forfait voor banktegoeden goed aansluit bij het werkelijke rendement. Dit geldt echter niet voor de overige bezittingen. Hij geeft daarom een vijftal mogelijkheden, waarbij de eerste twee mogelijkheden in ieder geval worden doorgevoerd, tot verfijning die door het kabinet in het Belastingplan 2024 zouden kunnen worden opgenomen:

- Aandelen in het vermogen van een VvE en in het geld op een derdengeldenrekening van een

- notaris kwalificeren als banktegoeden;
- Onderlinge vorderingen en schulden in box 3, waaronder verrekenbedingen tussen echtgenoten worden gedefiscaliseerd;
- Verhogen heffingskorting groen beleggen;
- Een gelijk forfait voor (bepaalde) vorderingen en schulden;
- Nader uitsplitsen van de categorie overige bezittingen (meerjarig forfait).

Het uitwerken van andere mogelijkheden voor verfijning is vanwege het krappe tijdspad tot aan Prinsjesdag 2023 niet meer mogelijk. ◀

Mogelijke wijziging BOR/DSR

De minister van Financiën heeft op 28 april de Voorjaarsnota 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierin is een aantal maatregelen opgenomen voor aanpassing van de bedrijfopvolgingsregeling (BOR) in de Successiewet en de doorschuifregeling (DSR) in de Wet IB 2001.

In de voorjaarsnota 2023 worden de volgende maatregelen voor aanpassing van de BOR en de DSR voorgesteld. Deze maatregelen zullen onderdeel zijn van het Belastingplan 2024.

- De vrijstelling in de BOR wordt vanaf 2025 100 procent van de goingconcern-waarde van de onderneming tot 1,5 miljoen euro (nu: 1,2 miljoen euro) en 70 procent (nu: 83 procent) over het

- meerdere aan ondernemingsvermogen;
- De 5 procent doelmatigheidsmarge in de BOR en DSR wordt afgeschaft;
- Aan een ander verhuurde onroerende zaken worden in alle gevallen voor de BOR en DSR aangemerkt als beleggingsvermogen. Onroerende zaken die worden gebruikt voor de eigen bedrijfsuitoefening blijven ondernemingsvermogen;
- Keuzevermogen kwalificeert slechts voor BOR/DSR voor zover in de onderneming gebruikt;
- Toegang tot de BOR/DSR wordt beperkt tot reguliere aandelen met een minimaal belang van 5 procent;
- Aanpak constructies BOR (dubbel-BOR en rollatorinvesteringen);
- De dienstbetrekkingseis voor de DSR wordt afgeschaft;
- Versoepelingen van de bezits- en voortzettingseis BOR. ◀

Geen bredere solidariteitsbijdrage en extra schijf in Vpb

De staatssecretaris van Financiën heeft de Tweede Kamer op 21 april zijn reactie gestuurd op moties over het invoeren van een bredere solidariteitsbijdrage dan wel een extra schijf in de Wet Vpb.

Het kabinet is in een aantal moties opgeroepen om een algemene wettelijke basis te creëren voor een overwinstbelasting voor bedrijven die onevenredig veel profiteren van een crisis. Volgens de staatssecretaris is een dergelijke algemene wettelijke basis juridisch niet mogelijk. Overwinst is niet eenvoudig te definiëren en een definitie is al snel arbitrair en subjectief. Een andere vraag die ontstaat is wat te doen met de situatie waarin na het jaar van winst een verlies ontstaat. Daarnaast is het maken van een koppeling tussen uitzonderlijke omstandigheden en overwinsten bewerkelijk en complex,

omdat er geen meetbaar criterium is. Daardoor kan niet worden bepaald of sprake is van een excessieve winst waar een solidariteitsbijdrage bij kan aansluiten of dat sprake is van een hogere winst door bedrijfseconomische omstandigheden. De winst van een bedrijf kan ook hoger zijn als gevolg van succesvolle innovatie of van een beloning voor het genomen risico. Daarnaast kan bijvoorbeeld sprake zijn van een incidentele winst als gevolg van de verkoop van een bedrijfsonderdeel. Naast bovengenoemde juridische bezwaren leidt een bredere solidariteitsbijdrage volgens het kabinet

tot arbitraire heffingen en verstoringen in bedrijfseconomische processen. Tot slot geldt dat de uitvoering door de Belastingdienst onder druk staat. Technische complicaties en extra discussiepunten tussen de inspecteur en een belastingplichtige zijn een waarschijnlijk scenario. Een bredere solidariteitsbijdrage acht het kabinet dan ook ongewenst. Een extra schijf in de vennootschapsbelasting acht het kabinet eveneens ongewenst. Voor een extra schijf gelden, volgens de staatssecretaris, vergelijkbare bezwaren, zoals die gelden voor een bredere solidariteitsbijdrage. ◀

Wijziging besluit giften

De staatssecretaris van Financiën heeft op 31 maart het besluit 'Inkomstenbelasting. Giften en algemeen nut beogende instellingen' gewijzigd ten aanzien van de aftrek van de periodieke gift.

De wijziging in het besluit betreft twee nieuwe onderdelen (onderdeel 2.6 en 2.7). In het eerste nieuwe onderdeel is aangegeven dat het voor de aftrekbaarheid van een periodieke gift niet uitmaakt op welke datum de uitkeringen in de kalenderjaren vervallen, zolang deze uitkeringen maar in vijf opeenvolgende jaren plaatsvinden. In dat geval treedt er over een kalenderjaar namelijk geen wijziging op van de waarde van de in aanmerking te nemen periodieke gift, waardoor geen sprake is van het op een oneigenlijke manier behalen van fiscaal voordeel. Als ook aan

de overige voorwaarden wordt voldaan, mag een belastingplichtige de periodieke gift aftrekken. Het tweede nieuwe onderdeel is naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 7 oktober 2022 over een periodieke gift van een belastingplichtige en zijn echtgenote, waarbij de verplichting tot schenking vervalt door het overlijden van de langstlevende schenker. In het arrest oordeelt de Hoge Raad dat als de notariële akte of onderhandse akte van schenking de verplichting bevat om de uitkeringen gedurende vijf of meer kalenderjaren ten minste jaarlijks te laten plaatsvinden, ervan uit moet worden gegaan dat een risico-element van wezenlijke betekenis aanwezig is. Dit betekent dat als de sterftkans feitelijk lager is dan ongeveer 1 procent, de periodieke gift aftrekbaar is. Dat is ook het geval als de periodieke gift afhankelijk is van meer levens. Het besluit is met ingang van 14 april in werking getreden. ◀

Voorstellen voor nieuwe douaneregels

Op 17 mei heeft de Europese Commissie voorstellen gedaan voor een wereldwijd toonaangevende, datagestuurde visie voor de EU-douane-unie. Deze visie zal de douaneprocessen voor bedrijven sterk vereenvoudigen, met name voor de meest betrouwbare handelaren.

De commissie stelt voor om alle douane-informatie voortaan samen te brengen bij één Europees Knooppunt voor Douanegegevens (de zogenoemde Europese douaneautoriteit). Dat moet importeurs in de EU tijd en geld schelen. De besparing kan oplopen tot 2,7 miljard euro per jaar, schat verantwoordelijk Eurocommissaris Paolo Gentiloni. Overheden kunnen afscheid nemen van de 111 systemen die zij nu nog gebruiken en zo ook nog tot 2 miljard euro

besparen. Door gebruik te maken van kunstmatige intelligentie kunnen voorbeeldige importeurs metertijd zelfs helemaal ontkomen aan allerlei douaneverplichtingen.

De Europese douaneregels rond pakketverzending kunnen ook veel simpeler. Dit is nodig, omdat er de komende jaren alleen nog maar meer pakketjes de grens overgaan. Bedrijven als Amazon, Alibaba en Zalando moeten dan zelf garanderen dat hun pakketjes aan de douaneverplichtingen voldoen.

Daarbij moeten ze meteen al btw heffen. Dat is niet langer de zorg van de klant. Verder worden producten onder de 150 euro niet langer vrijgesteld van invoerrechten. Deze hervorming vereenvoudigt ook de berekening van douanerechten voor de meest voorkomende goederen met een geringe waarde, die van buiten de EU worden gekocht, waardoor de nu duizenden mogelijke categorieën douanerechten worden teruggebracht tot vier. ◀

Website voor standpunten Kennisgroepen Belastingdienst

Op een nieuwe website van de Belastingdienst worden sinds 30 maart antwoorden door de Kennisgroepen van de Belastingdienst op vragen bij de uitvoering van de fiscale wetgeving openbaar gemaakt.

De Belastingdienst heeft 26 kennisgroepen, die ieder op hun eigen beleidsterreinen rechtsvragen en andere ingewikkelde vragen behandelen. Zo zijn er kennisgroepen actief op het terrein van onder meer inkomstenbelasting, formeel recht en autobelastingen. Enkele kennisgroepen maakten al langere tijd hun antwoorden op fiscale vraagstukken openbaar, zoals de kennisgroep Pensioenen.

Op de nieuwe site staan de vragen met antwoorden van de kennisgroepen en toelichting op die antwoorden.

Er is een handige zoekfunctie, doordat de vragen zijn gesorteerd rond dertien belastingmiddelen. Binnen de middelen is in een aantal situaties ook weer een onderscheid naar thema's gemaakt. Voorbeelden zijn:

- KG:051: eigen woning;
- KG:052: Wet op belastingen van rechtsverkeer;
- KG:212: IB-winst;

Door openbaarmaking van de antwoorden laat de Belastingdienst op een transparante wijze zien hoe zij omgaat met de geldende fiscale wetten en regels en wat dit voor burgers en bedrijven betekent. Openbaarmaking zorgt voor meer zekerheid bij alle betrokkenen. Dit onderwerp is daarmee belangrijk voor de rechtszekerheid van burgers en bedrijven, aldus de staatssecretaris van Financiën. De site wordt regelmatig aangevuld en geactualiseerd. ◀

Eigenwoningschuld bij verkoop huidige eigen woning

Op 27 februari heeft de Belastingdienst in een vraag met antwoord op de site Standpunten Kennisgroepen Belastingdienst opgenomen hoe moet worden omgegaan met de al verstreken looptijd van de aftrek eigenwoningrente en verkoop oude woning gevolgd door de aankoop van een nieuwe woning (KG:051:2022:4).

Bij de verkoop van een eigen woning wordt een aflossingsstand vastgesteld met een nog resterende looptijd van 360 maanden minus het aantal maanden dat de eigenwoninglening al heeft gelopen (artikel 3.119d lid 1 eerste zin Wet IB 2001). Deze aflossingsstand moet bij aankoop van een nieuwe woning worden toegepast op de nieuwe schuld (artikel 3.119d lid 2 Wet IB 2001). Als de aflossingsstand is toegepast,

geldt voor een eventueel hogere een eigenwoningschuld (een tweede lening) de termijn van ten hoogste 360 maanden (artikel 3.119c lid 6 Wet IB 2001). In de praktijk blijkt regelmatig dat voor de eerste lening ook een looptijd van 360 maanden wordt afgesproken. Nu de aflossingstand niet wordt toegepast, is er geen sprake van een eigenwoningschuld. Dit betekent echter ook dat de tweede lening geen

eigenwoningschuld is. Ook al voldoet die schuld aan de aflossingseisen. Een eenmaal gestart aflossingsschema van een eigenwoningschuld moet worden voortgezet voor volgende eigenwoningschulden. Gebeurt dit niet, dan zijn alle andere schulden geen eigenwoningschuld. Daarmee vallen alle schulden in box 3. De aflossingsstand vervalt niet, maar blijft bestaan (artikel 3.119d lid 3 Wet IB 2001). ◀

Beleid rond ondernemers met coronaschulden

De staatssecretaris van Financiën heeft op 7 april vragen over de aanmaningen van de fiscus aan ondernemers met coronaschulden beantwoord.

De belangrijkste fiscale coronamaatregel zag op een ruimhartig uitstel van betaling voor verschillende belastingen. Alle aanslagen waarvoor corona-uitstel is verleend, zijn gebundeld in de coronabetalingsregeling. Ondernemers moeten deze uitgestelde bedragen (de coronaschuld) sinds 1 oktober 2022 in maximaal zestig maanden aflossen. Ongeveer 80.000 ondernemers hebben in februari 2023 een brief ontvangen met de mededeling dat er sprake is van een betalingsachterstand. Daarbij is niet het exacte bedrag van de betalingsachterstand opgenomen, omdat het voor de Belastingdienst niet mogelijk is dit bedrag in massale berichten te verwerken. Eind maart 2023 hebben alle ondernemers met een coronabetalingsregeling een

schuldenoverzicht ontvangen. Ondernemers die op 11 april 2023 nog een achterstand hadden, ontvingen opnieuw een brief om binnen veertien dagen de achterstand in te lopen of direct contact met de Belastingdienst op te nemen. Ondernemers die hierop geen actie hebben ondernomen, ontvingen vanaf eind mei 2023 een beschikking waarmee de betalingsregeling daadwerkelijk is ingetrokken. Na ontvangst van deze beschikking had de ondernemer nog veertien dagen de tijd om de totale coronabelastingsschuld te betalen om zo invorderingsmaatregelen (en bijbehorende kosten) te voorkomen. De staatssecretaris sluit zijn beantwoording af met het standpunt dat het niet mogelijk en ook niet wenselijk is om ondernemers, die niet voldoen aan de betalingsregeling en andere betalingsverplichtingen, blijvend te ondersteunen. De Belastingdienst helpt wel met begeleiding bij het stoppen van een onderneming of een sanering. ◀

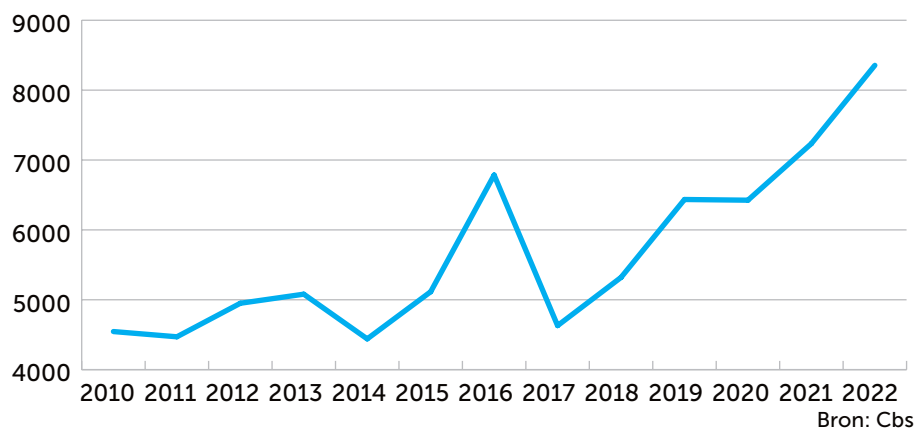
Aantal bedrijfsovernames groeit

Het aantal bedrijfsovernames in Nederland stijgt verder. De stijgende lijn, die vorig jaar is ingezet na de daling tijdens Corona, is behouden gebleven. Gemiddeld werden er in 2022 15 procent meer bedrijven overgedragen dan in 2021.

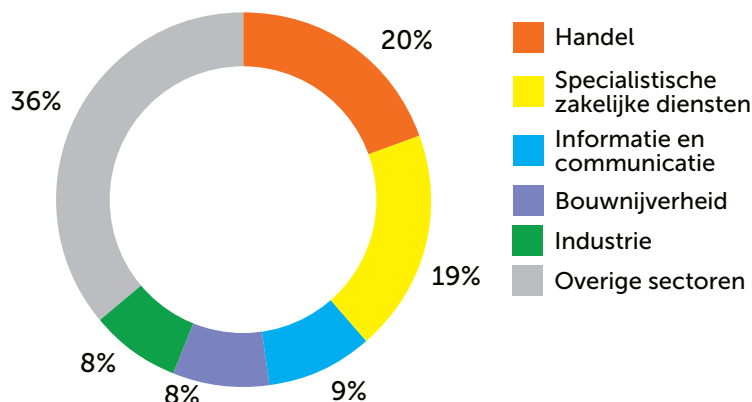
Als we kijken naar de sectoren waar de meeste bedrijfsovernames plaatsvinden, zien we dat net als in 2021 dat nog steeds 'handel' en 'specialistische zakelijke diensten'

zijn, respectievelijk met 1.630 en 1.600 overnames. 'Handel' steeg daarmee met ruim 14 procent, 'specialistische zakelijke diensten' met ruim 12 procent. Beide sectoren nemen ongeveer 40 procent van alle overnames voor hun rekening. Tussen de 800 en 1.600 in aantal komen we geen overnames tegen. De nummer 3 op de lijst is 'informatie en communicatie' met 785 overnames, een toename van 14,5 procent. 'Bouwnijverheid' is met 660 een goede vierde en 'industrie' met 660 een vijfde positie op de ranglijst. De rangorde in 2022 is ten opzichte van 2021 niet veranderd. ◀

Aantal bedrijfsovernames in Nederland

Top 5 Sectoren

'Essentie is dat de koper door moet kunnen met de onderneming'

Onderneming verkopen: intern of extern?

Een bedrijf overnemen, hoe zit dat? Wat is het effect van de hogere rente? Welke methoden zijn er en wat is wijsheid?

Het overdragen van een bedrijf is geen gemakkelijke opgave. Er zitten allerlei aspecten aan. Vaak is de onderneming in kwestie het pensioen van de ondernemer. Dat betekent dus dat de onderneming voldoende moet opleveren bij verkoop om de ondernemer in staat te stellen van een financieel onbezorgde 'oude dag' te genieten. Met andere woorden: is er leven na de zaak? Dan is er het mogelijke dilemma wie de zaak moet overnemen. Is dat intern of extern? Is er iemand in de familie die de zaak wil of kan overnemen? De volgende generatie zou logisch zijn, maar dat is lang niet altijd het geval. Ook een broer, zus, nicht of neef is mogelijk. Bij een 'familiale' transactie is het extra uitkijken of er wel een zakelijke prijs wordt betaald voor de onderneming, want onzakelijkheid leidt tot mogelijke belastingheffing in de sfeer van schenken en erfbelasting. Afgezien van deze vorm van 'intern' hebben we ook nog personeel dat mogelijk zou willen overnemen, de vaak genoemde management buy-in. En verder is er natuurlijke de externe wereld: wat is dan de beste partij? Is dat die ene strategische koper die met de overname 'markt' of een klantenbestand koopt of kostenvoordeel behaalt?

Te koop

Een onderneming in Nederland wordt doorgaans gedreven in de vorm van een eenmanszaak, een vennootschap onder firma, een maatschap of een besloten vennootschap. In de grotere bedrijven en beursgenoteerde ondernemingen komen we ook de naamloze vennootschap tegen. Waar moet je op letten als je een bedrijfsoverdracht doet van een eenmanszaak? Allereerst moeten we constateren dat de eenmanszaak weliswaar een onderneming is, maar geen rechtspersoon. De natuurlijk persoon van de ondernemer maakt het qua uitvoering en

fiscaliteit al meteen complex, want wat draag je over? In feite komt het neer op activa en passiva. In eerste instantie denken we dan aan gebouwen en machines, aan voorraad en eventueel onderhanden werk. Ook kunnen we denken aan het debiteuren- en crediteurenbestand. Essentie is dat de koper door moet kunnen met de onderneming, maar geen last heeft van elementen uit het verleden. Misschien worden de debiteuren en crediteuren wel buiten de transactie gehouden. In ieder geval zal de lopende rekening bij de bank doorgaans niet mee worden genomen, want waarom zou een koper geld kopen?

Casus Van Dalen

Karel van Dalen heeft een eenmanszaak, waarin hij business-to-businessproducten maakt en doorverkoopt aan de detailhandel. Karel is 65 jaar en wil stoppen met zijn onderneming. Het gaat lichamelijk niet zo goed met hem. Hij heeft een dochter, Carolien (30), die wel in de onderneming wil. Zijn vereenvoudigde balans ziet er als volgt uit:

Machines	100.000	Eigen vermogen	150.0000
Voorraad	100.000	FOR	50.000
		Lening machines	25.000
Debiteuren	50.000	Crediteuren	25.000
Bank	50.000		
Totaal	300.000	Totaal Passiva	300.000

(alle bedragen in euro's)

Zijn resultatenrekening van de afgelopen drie jaar geeft het volgende beeld, tezamen met een prognose van 2023 en 2024 (de E staat voor 'estimate', schatting):

	2020	2021	2022	2023E	2024E
Omzet	300.000	280.000	250.000	300.000	320.000
Inkoop	200.000	190.000	180.000	220.000	230.000
Bruto marge	100.000	90.000	70.000	80.000	90.000
Kosten	50.000	50.000	45.000	50.000	55.000
Winst	50.000	40.000	25.000	30.000	35.000

(alle bedragen in euro's)

Carolien wil de onderneming van haar vader overnemen. Ze kan het en ze is een echte ondernemer. Dat is de overtuiging van Karel. Er zijn nog meer kinderen, twee zoons. Die hebben geen interesse. Wat moet Karel nu vragen aan zijn dochter om de transactie zakelijk te houden? We zien dat de winstgevendheid niet al te rooskleurig is: een privé-inkomen (bruto) van rond de 30.000 à 35.000 euro per jaar. Dochterlief moet een duidelijk plan hebben wat ze met de onderneming wil om überhaupt over overname te willen nadenken. Om de transactie zakelijk te houden, moeten we gaan kijken naar de mogelijke goodwill. Is er sprake van zakelijke goodwill? Vaak kijk je daarbij naar de overwinst en neem je een factor van die overwinst. Die overwinst kun je hier beargumenteerd op nihil zetten. Het argument dat ik daarvoor gebruik is: Karel stopt zijn ziel en zaligheid in de onderneming en werkt dag en nacht, bij wijze van spreken, en verdient daarmee een persoonlijk loon van tussen de 50.000 (in 2020) en 35.000 euro (naar verwachting in 2024). We weten bovendien nog niet hoe het zit met vaste klanten (komt een deel van de omzet jaarlijks terug?) en verplichtingen? Hoe zit het met de huur van het bedrijfspand? Zijn er andere verplichtingen, zoals leasecontracten? In ieder geval moet de FOR (de Oudedagsreserve) nog een keer worden afgerekend. Wat zou voor Karel een logische overdracht zijn en voor Carolien een logische instap?

Goodwill

Misschien werkt hier het model van de vennootschap onder firma. Karel zou met Carolien een vof kunnen aangaan, waarbij Carolien een deel van de winst zou krijgen en Karel ook, met bijvoorbeeld een verdeling die start bij 75/25 in 2023, in 2024 naar 50/50 gaat, in 2025 naar 25/75 en vanaf 2026 volledig naar Carolien zou gaan. De vraag is of Carolien nu met 25 procent voldoende inkomen zou hebben. Waarschijnlijk niet en dan zou zij er nog naast moeten blijven werken. In één keer over lijkt de meest logische weg, waarbij Karel het geld van de bankrekening opneemt, de For afrekent, de debiteuren nog int en de crediteuren betaalt en alleen de machines, de financiering van de machine en de voorraad overdraagt, tezamen met de huur en inrichting van het bedrijfspand. Krijgt zij dan iets in handen dat voor haar twee broers aanleiding zou kunnen zijn tot protest? De vraag die

nog overblijft; wat is de waarde van het klantenbestand? Als de brutomarge 90.000 euro is, maar hiervoor wel 90.000 euro aan kosten worden gemaakt (winst telt als kosten van de arbeid van de ondernemer), is er dan sprake van zakelijke goodwill? Ik denk het niet. Karel zou dus de onderneming kunnen staken: zijn stakingswinst is dan bijvoorbeeld de winst van dit jaar. Het zou wel verstandig zijn om in ieder geval nog aan het minimum aantal werkuren te komen om te kwalificeren voor IB-ondernemer (1225 per jaar).

Vervolgens zou de FOR bijgeteld worden bij zijn inkomen en zou hij daarover kunnen afrekenen. Karel zou dit ook in een inkomensvoorziening kunnen storten en zo de inkomstenbelastingdruk kunnen verzachten. Hij verwacht dat zijn reguliere winst 30.000 euro zal zijn en er is misschien nog wat aan stille reserves te verrekenen die bij het inkomen opgeteld dienen te worden. En er is de FOR. Daarmee komt hij boven de eerste schijf inkomstenbelasting uit. De stakingsaftrek bedraagt 3.630 euro, dat geeft niet veel belastingvoordeel. Een lijfrente voor (een deel van) de FOR ligt voor de hand. Aannee is dat Karel ook weinig pensioen heeft opgebouwd, zodat een lijfrente-uitkering vanaf AOW-leeftijd ook daadwerkelijk fiscaal voordeel op kan leveren. En, niet onbelangrijk, het geld is er: 100.000 euro op de bankrekening. Voor Carolien een mooie gelegenheid om in te stappen, voor Karel de voldoening dat hij zijn onderneming kan overdragen.

Checklist overdracht eenmanszaak

- Goodwillberekening
- Stille reserves
- FOR
- Coronaschuld Belastingdienst
- Zakelijkheid
- Liquiditeiten
- Belastingsschulden
- Stakingsaftrek
- Mogelijkheid tot stakingslijfrente
- Ondernemersfaciliteiten bij overdracht gedurende het kalenderjaar

Vennootschap onder firma

En als het al een vennootschap onder firma was? Bij een vennootschap onder firma kunnen veel zaken spelen die al benoemd zijn. Een belangrijk verschil: er zijn minimaal twee ondernemers in het spel, die ook nog eens allemaal hoofdelijk aansprakelijk zijn. En om het helemaal op de spits te drijven; het kan ook een vennootschap onder firma zijn tussen een natuurlijk persoon en een rechtspersoon of een vof tussen twee of meer rechtspersonen. Omdat de vof een transparante figuur is, zal de fiscaliteit van de afzonderlijke firmanten leidend zijn bij die firmanten. Een overdracht bij een vof zal

veelal in de geleidelijkheid te vinden zijn, dus bij het uitfasen en infasen van bepaalde rechten, van de inbreng van arbeid, kapitaal en vlijt, zoals dat zo mooi heet. De vof kan overigens ook ontstaan om een overdracht gefaseerd mogelijk te maken. Het maakt het toekennen van verschuivende winstrechten mogelijk.

Checklist overdracht vof

- Hoofdelijke aansprakelijkheid
- Status firmanten (natuurlijke personen of rechtspersonen)
- Verdeling kapitaal, arbeid en vlijt

Overdracht van rechtspersonen

Het overdragen van een besloten vennootschap heeft een ander karakter dan het werken met een eenmanszaak of een vennootschap onder firma. Dat is logisch, want het gaat hier om een onderneming met een eigen rechtspersoonlijkheid. Voor de bepaling van de waarde van de onderneming is hier de winst een belangrijke factor, want winst van een besloten vennootschap is doorgaans 'overwinst'. De eigenaar van de BV, de ondernemer nemen we gemakshalve aan, heeft namelijk al zijn directeursalaris moeten nemen in de kosten. Daarmee is de winst automatisch overwinst of toch niet? Het ligt iets minder simpel dan hier gesteld. De allereerste vraag die zich voordient: is het salaris zakelijk? Zal de koper tegen hetzelfde salaris dat de huidige eigenaar zichzelf toekent ook een vergelijkbare bedrijfsleider kunnen vinden? Fiscaal mag de ondernemer in kwestie zijn verplichte dga-salaris toucheren en mag dit allemaal volgens de regels verlopen en acceptabel zijn voor de fiscus, de vraag is: is dit ook acceptabel voor de koper? De dga moet zichzelf gebruikelijk loon uitkeren. In 2023 is dat 51.000 euro. Als een werknemer in het bedrijf méér verdient, dan moet dit salaris ook omhoog. De gebruikelijkloonregeling houdt in dat een aanmerkelijkbelanghouder wordt geacht een loon te krijgen dat normaal is voor het niveau en de duur van zijn arbeid, zo stelt de fiscus. Het gebruikelijk loon moet minimaal het hoogste bedrag zijn van de volgende bedragen:

- Het loon uit de meest vergelijkbare dienstbetrekking;
- Het loon van de meestverdienende werknemer bij de vennootschap of van de meestverdienende werknemer van een verbonden vennootschap van de werkgever;

- Ten minste 51.000 euro in 2023 (in 2022 was dat 48.000 euro en in 2021 47.000 euro).

Dat betekent dus dat er eigenlijk geen discrepantie zou mogen bestaan tussen salaris van de huidige eigenaar en het salaris dat de koper zal toerekenen. Verder kan er het een en ander spelen omtrent het vastgoed. Als dat nu in eigendom is en er wordt een lage rente op de hypothecaire geldlening betaald, in hoeverre is dit dan van invloed op de prijs die een koper betaalt? Als die niet het vastgoed overneemt maar gaat huren, kan dit van invloed zijn op de winst en dus op de koop prijs.

Fiscaal

In Nederland zien we nog maar weinig ondernemers die maar één BV hebben. En toch komen ze voor. Wie een BV verkoopt, krijgt te maken met belastingheffing in box 2 inkomstenbelasting. Het meerdere boven de verkrijgingsprijs is inkomen in box 2. Wie bijvoorbeeld een oude BV heeft met 18.151 euro aan aandelenkapitaal (ooit 40.000 gulden) en een winstreserve van 100.000 euro, zal over deze 100.000 euro moeten afrekenen. De 18.151 euro kan belastingvrij worden ontvangen. De 100.000 euro wordt belast tegen 26,9 procent, als de verkoop in 2023 plaatsvindt. Wie de verkoop in 2024 laat vallen, zal waarschijnlijk geconfronteerd worden met een tweetal tarieven: tot 67.000 euro 24,5 procent en daarboven 31 procent. Voor kleinere verkopen is het dus verstandig nog even te wachten.

Nu zal het niet vaak voorkomen dat er maar één BV is.

Vaak heeft de Nederlandse dga er twee, een holding en een werkmaatschappij. Dat is plezierig, want de verkoop van de werkmaatschappij leidt dan niet direct tot belastingheffing. Op grond van de deelnemingsvrijstelling (bij 5 procent of meer van de aandelen in bezit hebben van de werkmaatschappij) gaat de opbrengst belastingvrij naar de holding. En dan is het kijken wat wijsheid is: doorinvesteren, beleggen of uitkeren. Misschien is er nog iets van een oudedagsverplichting (ODV) die nu met de opbrengst realiseerbaar wordt. Misschien kan ook een deel van de opbrengst als salaris/pensioen of als dividend.

Bedrijfsoverdracht

In alles geldt dat het zinvol is om te weten wat je wilt als verkopende ondernemer, intern of extern verkopen. Belangrijk is ook om te weten of de koper kan betalen. Zodra je in beeld hebt wat je mogelijkheden zijn en het traject van overdracht bewandeld gaat worden, is het belangrijk om fiscaal en juridisch de juiste keuzes te maken. ◀

'Het is zinvol om te weten wat je wilt als verkopende ondernemer'

Nieuwe pensioenwet is tussenproduct

Nu de nieuwe Pensioenwet door de Eerste Kamer is aangenomen, is de vraag wat dit betekent voor Nederland. Welke proefballonnetjes kunnen worden opgelaten voor een soepeler werkende arbeidsmarkt in fiscale zin? Een gesprek met Bastiaan Starink, bijzonder hoogleraar Arbeidsmarkt, Pensioenen en Belasting aan de Tilburg University.

'Er zijn een paar belangrijke boodschappen. Of je nu bij een bedrijfstakpensioenfonds bent aangesloten of een ondernemingspensioenfonds en een verzekerde regeling hebt, een middelloonregeling hebt of deelneemt in een beschikbare premieregeling; iedere pensioenregeling in Nederland moet drastisch veranderd worden de komende jaren. Dat is nooit eerder gebeurd. We hebben ooit het Witteveenkader ingevoerd. Dat was relatief simpel; de pensioenleeftijd moest omhoog. Iedereen zal zich nog de Wet VPL herinneren, waarin we het vroegpensioen en de VUT-regelingen afschaften. Dat waren allemaal best ingrijpende wijzigingen, maar ze staan in geen verhouding tot wat er nu moet gebeuren. Niemand wordt daarbij gespaard. Elke werkgever, of je klein of groot bent, krijgt ermee te maken. Dat is iets wat we nog nooit eerder gezien hebben. Het tweede belangrijke punt is dat de impact van de nieuwe Pensioenwet niet alleen in de pensioensfeer zit, maar dat er een grote kans is dat het ook in de salarissfeer gaat landen.'

Wat bedoelt u daarmee?

'We zien dat in het nieuwe stelsel pensioenopbouw heel anders gaat plaatsvinden en anders over het leven verdeeld gaat worden. De gedachte is dat als je je hele leven in het oude systeem hebt deelgenomen je ongeveer evenveel pensioen kunt opbouwen als in het nieuwe systeem. Alleen wordt de opbouw heel anders over het leven verdeeld. Als je ergens gedurende je carrière van systeem gaat wisselen, dan gaan er gaten ontstaan. Voor de groep in het midden, tussen de 45 en 50 jaar is het gat het grootst; voor mensen die helemaal aan het begin zitten of aan het eind is het gat niet zo groot. Iedereen moet gecompenseerd worden. Die compensatie zou maar zo in de salarissfeer kunnen gaan plaatsvinden. Sterker nog, uit allerlei berekeningen blijkt dat als je die compensatie (en dat moet volgens de wet) vormgeeft

in de pensioensfeer er soms bijna een verdubbeling van de pensioenkosten uit kan komen. Een stijging van 100 procent! En dat in een tijd waarbij er toch al druk is op salarissen. De compensatie in de salarissfeer vormgeven kan deze kosten drukken door de andere rekenregels. Dit mogelijke effect is voor werkgevers een belangrijke boodschap.'

Wat betekent dat praktisch? Meer faillissementen?

'Dat denk ik niet. De vormgeving van de compensatie is uiteindelijk toch een arbeidsvoorwaardelijk overleg tussen werkgevers en -nemers. Er is weliswaar een noodzaak om adequaat te compenseren, maar daar zit ook vrijheid in. Het is een open norm. Met deze eerste berekeningen zien we, dat als we alles één-op-één willen compenseren, we met een mogelijke verdubbeling van kosten geconfronteerd worden. Werkgevers zullen dat niet zomaar accepteren. Dus ik zie onderhandelingsprocessen op gang komen om dat te verminderen.'

Hoe komt het dat juist in die middengroep de grootste gaten vallen?

'Stel dat jij je hele leven in het oude systeem hebt gezeten en maar één week in het nieuwe, dan is het effect verwaarloosbaar. Stel, je hebt één week in het oude systeem gezeten en de rest van je leven in het nieuwe, dan kun je je voorstellen dat de schade die je loopt ook nihil is. De groep in het midden ondervindt het meeste nadeel van de transitie. Je hebt bij wijze van spreken de helft van je leven in het oude systeem gezeten en de helft in het nieuwe. Waarom is dat dan? In het oude systeem loopt de premie op naarmate je ouder wordt. Je begint op je 25ste met een premie van ongeveer 5 procent en je eindigt op je 65ste met een premie van 40 procent van de

A man with short grey hair and glasses is sitting on a red modular sofa. He is wearing a maroon long-sleeved polo shirt with a small logo on the chest and grey trousers. He is smiling at the camera. The background shows a modern office interior with a wooden slat wall, a black floor lamp, and a green plant. The floor is covered with a green and yellow patterned carpet.

**'De wet is
een gedrocht
geworden'**

pensioengrondslag. De premie loopt dus langzaam op. In het nieuwe systeem krijgt iedereen een gelijkblijvende premie, bijvoorbeeld 25 procent. Of je nu jong bent of oud. Iemand van 25 gaat dus in het nieuwe systeem ineens van 5 naar 25 procent. Daar moet dus heel veel geld bij. Iemand van zestig jaar gaat zakken naar 25 procent. De eerste gedachte is dat alleen die persoon van zestig jaar schade loopt en niet die van 25. Dat is niet zo, want ook voor die 25-jarige gaan we ervan uit dat die ooit op 40 procent zou zijn uitgekomen. Dat gaat niet gebeuren: ook die gaat in de toekomst een keer 'schade' oplopen. Onderstaand plaatje verduidelijkt dit.'

Wat speelt er nog meer?

'Voor fiscalisten en accountants speelt nog het volgende: het pensioen van de ondernemer zelf. In de derde pijler, in de lijfrentesfeer, zien we dat de mogelijkheden om fiscaal gefacilieerd pensioen op te bouwen meer dan verdubbeld worden. We gaan naar een fiscale ruimte die zowel voor werknemers (in de tweede pijler) als ondernemers gelijk wordt. Maximaal 30 procent van het inkomen. Een mooie verbetering voor ondernemers.'

Wat vindt u van de nieuwe Pensioenwet?

'De nieuwe Pensioenwet is een komma, geen punt. Ik ben blij dat hij er is, omdat de systeemwijziging in mijn ogen broodnodig was. Zoals geen middelloonregeling meer waarin we garanties beloofden bij pensioenfondsen die we toch niet konden waarmaken. Dus, iedereen toe naar een beschikbare premieregeling. Daar ben ik erg blij mee. Maar de wet moet in de komende jaren (en dat zullen wel decennia worden) steeds verbeterd worden. De wet is door het politieke proces van onderhandelen met sociale partners een gedrocht geworden. Ik hoop dat ze de onnodig ingewikkelde en intransparante kanten van de wet er in de komende decennia uithalen. De nieuwe wet is voor mij dus een tussenproduct.'

Wat is het eerste probleem dat we zouden moeten aanpakken?

'Het eerste probleem is wat mij betreft het feit dat we zo dadelijk twee verschillende beschikbare premiecontracten krijgen; de solidaire premie-overeenkomsten en de flexibele premieovereenkomsten. Die flexibele premieovereenkomsten lijken heel erg op de beschikbare premieovereenkomsten die we nu kennen; iedereen een eigen individuele pensioenpot, terwijl die solidaire premieovereenkomst juist veel minder individueel is. Die wordt alleen uitgevoerd door pensioenfondsen, met een grote collectieve pot aan beleggingen, waarbij rendementen leeftijdsafhankelijk

kunnen worden toegedeeld (dus met allerlei instrumenten voor herverdeling). Er worden wéér buffers geïntroduceerd, dat noemen we dan een 'solidariteitsreserve', waarmee je mensen die pech hebben met hun beleggingen kunt compenseren. Daarmee is eigenlijk een contract gebouwd dat in de kern een premieovereenkomst is, maar in de geest een knipoog naar de oude middelloonregeling. Wat mij betreft had dat nooit moeten gebeuren. Dan zijn we weer terug bij af, wéér herverdeling en nog steeds niet je eigen persoonlijk pensioenvermogen.'

Tast de nieuwe Pensioenwet de positie van Nederland als een van de rijkste pensioenlanden ter wereld aan?

'Ik denk niet dat dat verandert. Pensioenopbouw blijft namelijk verplicht. Het worden wel individuele vermogens. Er gaat nog steeds evenveel en misschien wel meer geld naar toe dan vroeger. Ik denk dat we die koppositie in de wereld blijven behouden.'

Is de nieuwe Pensioenwet dan de redding van ons pensioenstelsel?

'Redding vind ik een groot woord. Modernisering was nodig. De arbeidsmarkt is zo flexibel geworden, dat het niet meer logisch is dat je de eerste twintig jaar van je leven teveel betaalde en de laatste helft van je werkzame leven te weinig. Als iedereen zijn hele leven in hetzelfde systeem zou zitten, dan valt dat te verdedigen, maar dat is niet meer zo. En we hadden mensen aanspraken beloofd: vaste pensioenuitkeringen per maand. Die garanties konden we helemaal niet waarmaken. Een pensioenfonds is nu eenmaal geen verzekeringsmaatschappij die verplicht is om geld uit te keren; een pensioenfonds is gewoon een collectieve spaarpot en als er blijkt dat er wat minder in de pot zit, krijgen we allemaal wat minder. Er zaten risico's in het systeem die onduidelijk of onbekend waren. Die hebben we nooit duidelijk gemaakt. Daar wilden we uiteraard vanaf. Risico's helder en oneigenlijk herverdeling tussen de generaties uit het systeem.'

Is de solidariteit aangetast?

'Ik denk het niet. De herverdeling tussen jong en oud is er uit. We hebben echter nog steeds solidariteit tussen gezond en ziek, arm en rijk, tussen man en vrouw en noem maar op. Bovendien is er een soort rendementssolidariteit; rendementsschokken worden vertraagd doorgevoerd. Een daling van 10 procent wordt bijvoorbeeld als 1 procent gedurende tien jaren verwerkt. Daarmee worden resultaten

'De wereld kijkt watertandend, met jaloezie en een beetje met angst naar Nederland'

CV

Bastiaan Starink

Bastiaan Starink is bijzonder hoogleraar Arbeidsmarkt, Pensioenen en Belasting aan de Tilburg University, Fellow bij Netspar (Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement), lid van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs en lid van de redactie van Pensioen-Magazine. Hij is partner bij PWC en daar verantwoordelijk voor het thema Toekomst van Werk. Starink promoveerde in belastingrecht aan de Tilburg University.

gespreid. Als je net voor je pensioendatum een beurscrash hebt, betekent dat dus niet automatisch dat je er de rest van je leven last van hebt. Zo voorkom je 'pech- en gelukgeneraties.'

Hoe ligt het nieuwe pensioenstelsel in internationaal perspectief?

'Het is uniek in de wereld om één belangrijke reden. Je ziet in de wereld wel vaker dat landen zijn overgestapt van middelbaarregelingen naar beschikbare premieregelingen. Dat hebben we in het Verenigd Koninkrijk gezien, in Australië, op veel plekken. Nederland is het eerste land ter wereld dat in die transitie ook alle reeds opgebouwde rechten meeneemt. Die 1500 miljard euro die we hebben opgebouwd, middelbaarrechten, worden allemaal omgezet in beschikbare premierechten. Dat noemen we 'invaren'. Dat is nog nooit in de wereld gebeurd. De wereld kijkt dus watertandend, met jaloezie en een beetje met angst en beven naar Nederland. Hoe gaan ze dat doen en gaat het wel goed? Wordt die pot wel eerlijk verdeeld?'

Is dat ook een punt van zorg?

'Het is een punt van uiterste aandacht. Je kunt dit maar één keer goed doen: 1500 miljard euro over zo'n 20 miljoen potten verdelen. Ik vind het jammer dat we de manier waarop we die potten gaan verdelen onnodig ingewikkeld hebben gemaakt. De balans tussen eenvoud en eerlijke verdeling is een beetje naar de verkeerde kant doorgeslagen. Mijn stelling? Eenvoud is ook wat waard. 1 januari 2028 moet alles klaar zijn. De grootste uitdaging hierbij is beschikbaarheid van personeel. Er gaan straks 20 miljoen brieven de deur uit en 1 miljoen mensen grijpt naar de telefoon... Wie gaat de telefoon opnemen en zijn er wel genoeg adviseurs om werkgevers én pensioenuitvoerders te helpen?'

Behalve pensioen gaat uw leerstoel ook over 'de arbeidsmarkt'; hoe kijkt u aan tegen de huidige schaarste?

'Ik houd me op dit moment bezig met de vraag: hoe gaan we werken lonender maken. We hebben zoals gezegd een enorm tekort aan mensen. Tegelijkertijd weten we dat er heel veel mensen zijn die parttime werken en dat er heel veel onbenut potentieel op de arbeidsmarkt is: parttimers, herintreders, immigranten die nog niet aan de slag zijn. We weten ook dat er heel veel sociaal-culturele oorzaken aan ten grondslag liggen; Nederland is nu eenmaal een deeltijdcultuur. We krijgen ook steeds meer mantelzorgverplichtingen van de overheid opgelegd en tegelijkertijd vraagt diezelfde overheid ons om allemaal meer te gaan werken. Hoe kun je met fiscaliteit werken weer lonender maken? De marginale drukdiscussie komt een keer op zijn hoogtepunt, denk ik. Dan zullen we toch met elkaar moeten zorgen dat meer werken ook lonender wordt. We zijn bezig met allerlei onderzoek.'

Welke scenario's bekijkt u?

'De marginale druk is een decennia-oude discussie. We kunnen de belastingtarieven wel verlagen voor bepaalde groepen, maar dan weten we dat het ofwel niks oplevert of het kost de overheid veel geld. Daardoor bloedt dat altijd dood. Je moet op een fundamenteel andere manier gaan kijken naar het belasten van inkomen en het belasten van arbeid. Waar we nu aan denken is: zou je niet juist belasting moeten heffen over het uurloon in plaats van over het feitelijk genoten inkomen? Iemand kan 50.000 euro per jaar verdienen en twee dagen in de week werken, iemand kan ook 50.000 euro verdienen op jaarbasis en daarvoor vijf dagen per week moeten werken. Op dit moment betalen beiden hetzelfde aan inkomstenbelasting terwijl de verdien capaciteit van degene die in twee dagen 50.000 euro per jaar verdient veel hoger ligt. Zou je niet een soort van systeem kunnen bedenken waarbij je op basis van het uurloon het fiscale tarief bepaalt en hoe meer je gaat werken hoe lager je tarief wordt. Dus een degressief systeem. De achtergrond is een beetje de talentbelasting van Tinbergen. Zou je zo heel anders naar draagkracht en arbeidsparticipatie kunnen kijken?'

Afrondend, hebt u nog een boodschap?

'We zijn nu drukdoende ons pensioenstelsel en de arbeidsmarkt te moderniseren. De volgende stap is modernisering van het belastingstelsel. Daarbij moeten we in ogenschouw nemen welke effecten we ermee willen bereiken en hoe we het belastingstelsel zodanig kunnen aanpassen dat het beter aansluit bij de huidige arbeidsmarkt.' ◀

Wel afrekenen en niet verkopen?

Wie zijn of haar onderneming overdraagt, krijgt in principe te maken met een fiscaal afrekenmoment. Wat zou het effect kunnen zijn van veel stille reserves, misschien geen koper kunnen vinden en de fiscale uitdaging?

Wie een onderneming drijft in de vorm van een eenmanszaak heeft in principe te maken met één belastingsoort, de inkomstenbelasting. Wie zijn onderneming staakt, heeft met twee soorten winst te maken: de jaarwinst en de stakingswinst. De jaarwinst ontstaat door de reguliere activiteiten. Die leveren, laten we dat aannemen, winst op voor de betreffende ondernemer. Dat betekent dat hij, als hij nog de keurige 1225 uur maakt in de onderneming in het laatste fiscale jaar, er sprake is van de toepassing van de fiscale ondernemersfaciliteiten, zoals de zelfstandigenaftrek en de mkb-winstvrijstelling. Vervolgens gaan we kijken naar het effect van de overdracht van de onderneming. Voor de ondernemer die ermee stopt, betekent dat 'staking'. Dan moet er worden afgerekend over de goodwill, de stille reserves en bepaalde fiscale voorzieningen die in het verleden zijn getroffen, zoals de oudedagsreserve (FOR). Als de onderneming niet wordt overgedragen aan een ander, is er geen sprake van goodwill. Er kunnen wel stille reserves zijn en ook een FOR om over af te rekenen.

Casus Van Leeuwen

Van Leeuwen is 65 en hij vindt het welletjes. Hij heeft een jaarwinst van 100.000 euro en werkt dit jaar nog minimaal 1225 uren in de onderneming. Aan zijn arbeid is 60.000 euro toe te rekenen, de overwinst zit aldus op 40.000 euro op jaarbasis. Hij heeft in de coronajaren behoorlijk last gehad van omzetterugval en had in 2020 30.000 euro winst, in 2021 50.000 euro. In 2022 ging alles weer beter en nu zit hij weer op zijn oude niveau van 100.000 euro. Van Leeuwen wil eind van het jaar overdragen en heeft al een mogelijke koper. Zijn bedrijfspand staat voor 200.000 euro op de balans en er is inmiddels fors op afgeschreven. De economische werkelijke waarde ligt volgens een laatste taxatie op 500.000 euro. Er rust nog een hypotheek op van 200.000 euro. In het pand staan nog wat machines en er is nog wat voorraad. De boekwaarde bedraagt 100.000 euro, de werkelijke waarde ligt daar iets boven, 125.000 euro. Aan stille reserves zit er dus (500.000 minus 200.000 is) 300.000 euro op het bedrijfspand en (125.000 minus 100.000 is) 25.000 euro op voorraad en machines, dus 325.000 euro. De Fiscale Oudedagsreserve (zo staat hij nog op de balans) bedraagt 50.000 euro. Voor de

berekening van de goodwill gaat hij uit van een overwinst van 30.000 in 2020, 50.000 euro in 2021, 75.000 in 2022, 100.000 in 2023 en 100.000 in 2024. De weging: 2020 1x, 2021 2x, 2022 3x, 2023 2x, 2024 1x. De overwinst is telkens het verschil van de jaarwinst minus 60.000 euro arbeidsbeloning. Daaruit komt een schamele 23.000 euro aan goodwill. Wellicht wil de koper de overwinst van 2023 betalen (40.000 euro) en nog iets verrekenen over 2024, maar feit blijft dat de goodwill door Corona behoorlijk is aangetast en dat het ook maar de vraag is of de verwachtingen van Van Leeuwen over 2023 en 2024 waarheid worden. Verder wil Van Leeuwen zijn bedrijfspand houden en gaan verhuren aan derden. Als Van Leeuwen eind van het jaar geen koper heeft, maar wel gaat staken, hoe ziet het plaatje er dan uit?

Jaarwinst	100.000 euro
Goodwill	0 euro
Stille reserve pand	300.000 euro
Stille reserve rest	25.000 euro
Vrijval oudedagsreserve	50.000 euro
Totale fiscale winst	475.000 euro

Maar hoe pakt dit fiscaal uit? De IB-ondernemer heeft recht op de fiscale ondernemersfaciliteiten als hij fiscaal als ondernemer wordt gezien door de fisco. Dit gebeurt onder andere door het uren criterium van 1225 uur per jaar. Laten we aannemen dat Van Leeuwen hieraan voldoet. Dan heeft hij in 2023 recht op een zelfstandigenaftrek van 5.030 euro. Vervolgens mag hij over het resterende bedrag de mkb-winstvrijstelling toepassen. Die bedraagt in 2023 14 procent.

Fiscale winst	475.000 euro
Zelfstandigenaftrek	5.030 euro
Mkb-winstvrijstelling (14 procent)	65.796 euro
Te belasten	404.174 euro

Addertje

Een adder onder het gras is het aftrekpercentage van de ondernemersfaciliteiten. Ze toppen niet het inkomen af, zoals

vele jaren geleden het geval was, maar ze geven alleen een aftrek met het toepassen van het tarief van de eerste schijf inkomstenbelasting, dus 36,93 procent aftrek over 5.030 en 65.796, dus 70.826. Dat scheelt (49,5 procent minus 36,93 procent is) 12,57 procent aan belastingvoordeel over 70.826. Er is méér. We kennen ook nog de stakingsaftrek van 3.630 euro. Die vrijstelling is 'nogal beperkt'. Grofweg betaalt Van Leeuwen dus inkomstenbelasting over 400.000 euro winst. Over de eerste 73.032 is dat 36,93 procent en over de rest 49,5 procent, dus 26.970 en 161.849. Daar komt dan nog de aftrekbeperking van de ondernemersfaciliteiten bij. In totaal dus zo'n 200.000 euro aan inkomstenbelasting. De heffingskortingen zijn buiten beschouwing gelaten.

Als de onderneming wordt gestaakt en het pand wordt vervolgens aan derden verhuurd, verhuist het pand van 'verplicht ondernemingsvermogen' naar 'verplicht privévermogen'. Ook al gaat er geen geld over tafel, er is een fiscaal afrekenmoment. Voor Van Leeuwen is dit vervelend, want de geschetste fiscale winst komt behoorlijk hoog uit. Er is 200.000 euro nodig om de belasting te betalen. Zou er 200.000 euro op de bankrekening staan, dan is daarmee ook meteen alle liquiditeit en wellicht toekomstig pensioengeld meteen uitgegeven. Voorzichtige, maar bijzonder realistische conclusie: het pand moet verkocht worden. Wat gebeurt er dan: het pand wordt verkocht voor 500.000 euro, de hypotheek wordt afgelost (200.000 euro) en er wordt 200.000 euro aan belasting betaald. Per saldo houdt Van Leeuwen dan 100.000 euro over uit deze transactie. En wat er nog op de bankrekening staat.

Oplossingen

Wellicht is belastinguitstel te verkrijgen door de vrijvallende FOR meteen om te zetten in een lijfrenteproduct, waardoor

er een soort pensioenvoorziening ontstaat. Wellicht is ook de stakingswinst als zodanig om te zetten in een stakingslijfrente. Voordeel: er hoeft niet ineens belasting te worden betaald. Nadeel: je kunt niet meteen over je geld beschikken én je hebt veel meer liquiditeit nodig. In 2023 zou Van Leeuwen (hij is 65) maximaal 480.686 euro aan stakingslijfrente-aftrek genieten. Daarmee zou hij bijvoorbeeld in de jaren tot aan de AOW-leeftijd en twintig jaar daarna zo'n 22.000 euro aan inkomen kunnen hebben. Het werkelijke bedrag hangt af van de rentestand en de gekozen vorm. Dat inkomen zou dan tezamen met de AOW in het laagste tarief IB kunnen vallen. Tot een inkomen van 38.703 (2023) zou dat inkomen belast worden tegen 19,03 procent. Dus netto circa 80 procent overhouden van een uitkering. Met de AOW erbij en zonder ander pensioeninkomen zou dit moeten lukken. Dat is voordeliger dan de 36,93 procent van nu en een deel tegen 49,5 procent. Dan moet je wel 475.000 euro aan cash hebben liggen om optimaal te profiteren. Als Van Leeuwen 500.000 euro krijgt uit de verkoop van het pand en 200.000 euro hypotheek moet aflossen, is er dus maar 300.000 euro beschikbaar. Hier ligt overigens wel de sleutel: bij deze verkoop zou een mengvorm de oplossing kunnen zijn: een deel in de vorm van een stakingslijfrente en een deel meteen afrekenen. Verkoop van de onderneming als zodanig is natuurlijk het beste. Er zit werkelijke waarde in de onderneming, zoals bijvoorbeeld de machines en de voorraad. Als daarvoor de marktwaarde wordt betaald (125.000 euro) en 500.000 euro voor het pand, kan ik me zo voorstellen dat Van Leeuwen misschien wel 'zijn hand over het hart strijkt' en geen goodwill rekent. Per slot van rekening heeft hij met een opbrengst van 625.000 euro na hypotheekaflossing en belasting ineens minimaal 225.000 euro netto in handen. Dat kan met een lijfrente nog enigszins worden geoptimaliseerd. ◀

'Een adder onder het gras is het aftrekpercentage van de ondernemersfaciliteiten'

Standpunten Belastingdienst over eigen woning

Op de nieuwe site van de Kennisgroepen van de Belastingdienst worden sinds 30 maart antwoorden op vragen bij de uitvoering van de fiscale wetgeving opgenomen.¹

Op de site is ook een elftal standpunten rond de eigen woning opgenomen. Via de zoekfunctie kan met de term KG:051 een overzicht worden gekregen van de tot dat moment gepubliceerde standpunten rond de eigen woning. De noodzaak van de publicatie van deze standpunten geeft maar weer eens aan hoe ingewikkeld de hele eigenwoningregeling is. Naast de beantwoorde vragen zijn er nog tientallen (soortgelijke) vragen te stellen. Als deze allemaal zijn beantwoord, ontstaat er een bundel van een groot aantal KG:051-ers. Wie gaat allemaal bijhouden wat er in het verleden is gebeurd? Grotendeels ligt dat op het bordje van de belastingplichtige, omdat het hier gaat om een aftrekpost. De Belastingdienst bewaart het ook niet allemaal, dus langzamerhand gaat er bij dit soort gevallen steeds meer mis.

Causaal verband

Belastingplichtige is een schuld aangegaan ter verwerving van de eigen woning. Op het moment van aangaan staat de schuld dus in causaal verband met de verwerving van de eigen woning (de bron) en is daarmee een eigenwoningschuld. Vervolgens gaat hij beleggen (in box 3) en stelt dat hij de oorspronkelijke eigenwoningschuld inmiddels voor deze beleggingsactiviteiten gebruikt. De schuld is daarmee overgegaan naar box 3. Dit standpunt is onjuist. In deze casus is geen sprake van een gewijzigde omstandigheid die ertoe leidt dat op het historisch bepaalde karakter van de schuld moet worden teruggekomen. Het bezit (de eigen woning) dat met de schuld is gefinancierd, is namelijk hetzelfde gebleven. De gedachte van belanghebbende is begrijpelijk, want hij (en nog vele anderen) zal de schuld in sommige gevallen liever in box 3 hebben (tegen het 'aftrektarief' van 2.57 procent (na

drempel) dan in box 1. Op deze manier kan dat dus niet. Wat hij had moeten doen, is eerst de eigenwoningschuld met eigen middelen aflossen en daarna voor de beleggingen een nieuwe schuld aangaan.

Verlaagde tarief

Een natuurlijk persoon koopt een woning/hoofdverblijf (120 vierkante meter). Hij wil één kamer gaan verhuren (15 vierkante meter). Er is geen eigen entree, keuken, toilet en wasruimte (verhuur van niet zelfstandige woonruimte, art. 7:233 Burgerlijk Wetboek). Het gebruik van de entree, keuken, toilet en wasruimte wordt dan ook gedeeld (totaal 30 vierkante meter). De Kennisgroep overdrachtsbelasting is van mening dat de gemeenschappelijke ruimtes zelf door de verkrijger van de woning anders dan tijdelijk als hoofdverblijf worden gebruikt en derhalve geheel toegerekend kunnen worden aan dat deel van de woning dat de verkrijger als hoofdverblijf gebruikt. Het feit dat de gemeenschappelijke ruimte(s) ook door de huurder(s) kan/kunnen worden gebruikt, doet daar niet aan af. Dit betekent dat de woning voor 87,5 procent (105/120) anders dan tijdelijk als hoofdverblijf wordt gebruikt en dat, afhankelijk van de situatie, de startersvrijstelling of het verlaagd tarief van 2 procent op dat deel van de woning van toepassing is (art. 14, tweede lid, WBR). Was het percentage geen 87,5 procent, maar 90 procent of meer geweest, dan was voor de hele woning het verlaagde tarief van toepassing. ◀

Noot:

1. https://kennisgroepen.belastingdienst.nl/?utm_source=mailpoet&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter-post-title_1

'Het geeft maar weer eens aan hoe ingewikkeld de hele eigenwoningregeling is'

Valutaresultaat op kwijtgescholden lening geen informele kapitaalstorting

Een BV neemt binnen een internationaal concern een lening over en krijgt hierdoor een schuld in Argentijnse peso's. Na zes jaar wordt de schuld van de BV kwijtgescholden. Volgens de BV is de kwijtschelding inclusief de valutawinst een informele kapitaalstorting. Rechtbank Den Haag oordeelt dat de valutawinst is opgekomen in de winstsfeer.

Belanghebbende is een BV, die als houdster- en financieringsmaatschappij deel uitmaakt van een internationaal concern. In 2010 neemt belanghebbende een vordering over van concernvennootschap 1 op concernvennootschap 2 en krijgt hierdoor in Argentijnse peso's een schuld aan concernvennootschap 1. In 2016 scheldt concernvennootschap 1 de hoofdsom en de aangegroeide rente kwijt. In de aangifte vennootschapsbelasting 2016 neemt belanghebbende een informele kapitaalstorting op van 4.523.564 euro onder de noemer 'Kwijtschelding schuld'. Door de kwijtschelding behaalt belanghebbende een valutawinst van 577.874 euro. Deze valutawinst is volgens belanghebbende ook een informele kapitaalstorting.

Onzakelijk

De inspecteur accepteert de informele kapitaalstorting van 577.874 euro niet en rekent dit bedrag tot de winst. Volgens de inspecteur is het valutaresultaat ontstaan uit een normale schuld zonder onzakelijk karakter, waardoor de resultaten vanuit die schuld tot de winstsfeer behoren. Omdat belanghebbende, gelet op haar bezittingen de volledige schuld had kunnen afbetalen, vormt de kwijtschelding wel een informele kapitaalstorting. Belanghebbende stelt dat de schuld en in het bijzonder het daarop gelopen koersrisico onzakelijk is. Het valutaresultaat is volgens belanghebbende opgekomen in de kapitaalsfeer. Het koersrisico is door haar geaccepteerd en gelopen binnen de vennootschappelijke betrekkingen. De schuld was van begin af aan onzakelijk en daarnaast is gedurende de looptijd onzakelijk gehandeld. Voorts stelt belanghebbende dat door de kwijtschelding van enig financieel voordeel als gevolg van koersverschillen geen sprake is. Het valutaresultaat is daarom volgens belanghebbende geen belastbare winst. Rechtbank Den Haag overweegt dat van een onzakelijke lening sprake is, als een aandeelhouder van een vennootschap aan die vennootschap een geldlening verstrekt en daarbij een debiteurenrisico aanvaardt dat een derde, niet zijnde aandeelhouder van die vennootschap, niet zou hebben aanvaard, ook niet voor een hogere rente. In het onderhavige geval is concernvennootschap 1 de crediteur

en belanghebbende de debiteur. Als sprake zou zijn geweest van het aanvaarden van een onzakelijk debiteurenrisico door concernvennootschap 1, dan heeft dit risico zich niet gemanifesteerd. Niet in geschil is immers dat de schuld volwaardig was op het moment van kwijtschelding. Volgens de rechtbank is de vraag of (eerder) sprake was van een onzakelijke lening niet relevant voor de positie van belanghebbende. Voor belanghebbende als debiteur vallen valutaresultaten op de schuld als vreemd vermogen hoe dan ook in de winstsfeer.

Valutaresultaat

Dit geldt ook voor het positieve valutaresultaat behaald bij de kwijtschelding. Dat die kwijtschelding onzakelijk is en kwalificeert als informele kapitaalstorting, maakt niet dat het door belanghebbende behaalde valutaresultaat ook buiten de winstsfeer valt. Bij aflossing van de lening had belanghebbende immers hetzelfde (belaste) valutaresultaat behaald. Van een informele kapitaalstorting ter grootte van het valutaresultaat kan vanuit concernvennootschap 1 bovendien geen sprake zijn, omdat van een vermogensverschuiving van concernvennootschap 1 naar belanghebbende geen sprake is. De inspecteur heeft het valutaresultaat daarom terecht tot de winst van belanghebbende gerekend.

Bron: uitspraken.rechtspraak.nl/#/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2023:776

Volgens vaste jurisprudentie is sprake van een onzakelijke lening als een aandeelhouder van een vennootschap aan die vennootschap een geldlening verstrekt en daarbij een debiteurenrisico aanvaardt dat een derde, niet zijnde aandeelhouder van die vennootschap, niet zou hebben aanvaard, ook niet voor een hogere rente. Volgens de inspecteur is het valutaresultaat ontstaan uit een zakelijke lening, waardoor het valutaresultaat tot de winst behoort. De rechtbank volgt de inspecteur. Aangezien niet in geschil is dat de schuld volwaardig was op het kwijtscheldingsmoment, gaat de rechtbank niet in op de zakelijkheid van de vordering op het moment van verstrekken dan wel op de zakelijkheid gedurende de looptijd. ◀

Btw-vrijstelling voor schuldhelpverlening niet van toepassing

Binnen de Wet op de omzetbelasting 1968 (hierna Wet OB) is er in artikel 11 lid 1 onderdeel f een vrijstelling opgenomen voor bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen leveringen en diensten van sociale en culturele aard. Om voor de vrijstelling van omzetbelasting in aanmerking te komen, zijn er twee voorwaarden.

Ten eerste mag de ondernemer geen winst beogen en ten tweede mag er geen verstoring van de concurrentieverhoudingen optreden ten opzichte van ondernemers die wel winst beogen. Ook is bepaald dat voor bepaalde instellingen de voorwaarde dat er geen winst beoogd wordt, niet van toepassing is. De Hoge Raad steekt hier echter een stokje voor.

Schuldhelpverlening

De te bespreken zaak maakt deel uit van een drietal zaken die gemeen hebben dat de belanghebbenden primair van mening zijn dat hun dienstverlening is vrijgesteld van omzetbelasting op grond van het feit dat zij diensten van schuldhelpverlening verrichten. In deze zaak exploiteert belanghebbende een eenmanszaak. De werkzaamheden van de belanghebbende bestaan uit het beheren en begeleiden van én adviseren over budgetten voor personen met een verstandelijke beperking. Naar aanleiding van een boekenonderzoek heeft de inspecteur naheffingsaanslagen opgelegd. De belanghebbende heeft namelijk vanwege (onterecht) beroep op de vrijstellingen in artikel 11 lid 1 onderdeel c en onderdeel f van de Wet OB over een deel van zijn omzet geen omzetbelasting voldaan.¹ Ondanks bezwaar heeft de inspecteur de naheffingsaanslag gehandhaafd, waarna belanghebbende tegen de uitspraken in beroep is gegaan bij de rechtbank Noord-Nederland. Deze oordeelde dat de werkzaamheden in kwestie niet vallen onder de vrijstelling. Echter, de diensten die zij leveren, vallen wel volledig onder de vrijstelling van omzetbelasting op basis van artikel 11, lid 1, onderdeel f van de Wet OB in combinatie met post b.33 van bijlage B van het Uitvoeringsbesluit (hierna post b.33). De inspecteur heeft vervolgens tegen de uitspraak van de rechtbank hoger beroep ingesteld.

Cassatieberoep

Het Hof Arnhem-Leeuwarden oordeelde dat de diensten, die belanghebbende heeft geleverd, niet onder de vrijstelling

vallen. Het hof oordeelde dat het begrip 'schuldhelpverlening' in post b.33 B strikt moet worden uitgelegd. Dit betekent dat de werkzaamheden gericht moeten zijn op het oplossen van een problematische schuldsituatie of het voorkomen van een dergelijke situatie bij voormalige schuldenaren. Het hof legt dus de nadruk op het doel van de werkzaamheden, niet zozeer op de aard ervan. Derhalve concludeerde het hof dat de werkzaamheden van belanghebbende niet kunnen worden beschouwd als schuldhelpverlening in de strikte zin van het woord en dat er geen bewijs is geleverd dat belanghebbende meer heeft gedaan dan administratieve en geautomatiseerde taken die inherent zijn aan het beheer van het budget van de cliënt. Daarnaast werd het beroep van belanghebbende op post b.29 van bijlage B niet gehonoreerd, omdat belanghebbende niet heeft aangetoond dat zij een instelling van maatschappelijke werk is. De belanghebbende heeft vervolgens cassatieberoep ingesteld. De Hoge Raad begint in haar uitspraak met het uiteenzetten van de wettelijke kader waarop zij haar oordeel baseert. De Hoge Raad oordeelt dat de uitzondering die is gemaakt in de algemene aantekening van bijlage B voor instellingen die vallen onder posten b.29 en b.33, in strijd is met artikel 11, lid 1, onderdeel f van de Wet OB. Het is namelijk zo dat alleen vrijgestelde leveringen en diensten van sociale of culturele aard bij algemene maatregel van bestuur worden aangewezen indien de ondernemer geen winst oogmerk heeft. De besluitgever heeft met de uitzondering voor instellingen, genoemd in posten b.29 en b.33 van bijlage B, ook leveringen en diensten van ondernemers die winst nastreven, aangemerkt als vrijgestelde leveringen en diensten. Dit gaat dus in tegen hetgeen aan de besluitgever in artikel 11 lid 1 onderdeel f van de Wet OB is toegekend. In zoverre is bijlage B niet verbindend en dient het buiten toepassing te blijven. Vanwege het feit dat belanghebbende een eenmanszaak exploiteert, kan volgens de Hoge Raad geen andere conclusie getrokken worden dan dat de belanghebbende winst nastreeft.

Derhalve kunnen de prestaties van de eenmanszaak niet onder de vrijstelling van artikel 11 lid 1 onderdeel f vallen.

Onderbewindstelling

Ten overvloede gaat de Hoge Raad, met het oog op het belang voor de rechtspraak, in op de uitleg van het begrip schuldhulpverlening als bedoeld in post b.33 van bijlage B en de betekenis van post b.29 van bijlage B. De Hoge Raad oordeelt dat het begrip schuldhulpverlening in post b.33 van bijlage B geen andere betekenis toekomt dan aan dat begrip is gegeven in artikel 1 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (hierna Wgs). Daarom is het noodzakelijk om voor de interpretatie van het begrip 'schuldhulpverlening', zoals vermeld in post b.33 van bijlage B, aansluiting te zoeken bij de definitie van dit begrip in het betreffende artikel van de Wgs. Hieronder valt niet alleen het vinden van een oplossing voor problematische schulden, maar ook preventie en het voorkomen van terugval (nazorg). Onderbewindstelling evenals curatele strekt ertoe meerderjarigen te beschermen die tijdelijk of duurzaam hun belangen niet behoorlijk kunnen waarnemen. De Hoge Raad oordeelt dat deze werkzaamheden er niet specifiek toe strekken om problematische schuldsituaties op te lossen. Derhalve kunnen deze activiteiten niet vallen onder de vrijstelling van post b.33 van bijlage B. Echter oordeelt de Hoge Raad wel dat diensten die als zodanig worden verricht door bewindvoerders of curatoren, en diensten die inherent zijn aan beschermingsbewind of curatele, diensten zijn die nauw samenhangen met maatschappelijk werk en met de sociale zekerheid en daarmee vallen onder post b.29 van bijlage B.

Naar aanleiding van dit arrest heeft de staatssecretaris van Financiën in haar besluit van 19 april 2023 alsnog een goedkeuring getroffen voor instellingen waarvoor in de Algemene aantekening behorend bij bijlage B van het Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968 is bepaald dat zij winst mogen beogen.² Derhalve blijft de eerder genoemde

vrijstelling voor deze instellingen gehandhaafd.

Bron: Hoge Raad, d.d. 14 april 2023, nr. 20/02590, ECLI:NL:HR:2023:460

 Deze uitspraak heeft met name grote gevolgen voor (winst beogende) instellingen die actief zijn in sectoren die vallen onder post b.15, b.20, b.29, b. 30 en b.33 van bijlage B. Voorbeelden van diensten die hieronder vallen, zijn individuele budgetcoaches (met een eenmanszaak), commerciële organisaties voor schuldhulpverlening en (bedrijfs)maatschappelijk werk. Ook samenwerkingsverbanden op het gebied van multidisciplinaire eerstelijns- en geboortezorg die kosten voor zorgprestaties declareren vallen door de uitspraak van de Hoge Raad per definitie niet meer onder de vrijstelling. Doordat deze instellingen btw dienen af te dragen, is het mogelijk dat de dienstverlening hierdoor duurder wordt en minder toegankelijk voor onder meer hulpvragers. Hoewel de Hoge Raad oordeelt dat geen beroep gedaan kan worden op het vertrouwensbeginsel, omdat vertrouwen immers alleen kan worden ontleend aan uitlatingen van een bestuursorgaan en de vaststelling van bijlage B aan te merken is als een algemeen verbindend voorschrift, is de Hoge Raad niet ingegaan op de rechtszekerheidsbeginsel. Op basis van de letter van de wet, is het oordeel van de Hoge Raad terecht. ◀

Noten:

1. Artikel 11 lid 1 onderdeel c Wet OB ziet op de vrijstelling voor het verzorgen en het verplegen van in een inrichting opgenomen personen, alsmede de handelingen die daarmee nauw samenhangen, waaronder begrepen het verstrekken van spijzen en dranken, geneesmiddelen en verbandmiddelen aan die personen.
2. Besluit staatssecretaris van Financiën, Besluit van 19 april 2023, nr. 2023-9003.

Bijtelling voor de fiets van de zaak

De fiets is weer helemaal terug als arbeidsvoorwaarde. Werkgevers willen werknemers faciliteren in het fietsgebruik. De motieven zijn divers. Vitaliteit, duurzaamheid, maar soms ook simpelweg om een aantrekkelijker werkgever in een nog steeds krappe arbeidsmarkt te zijn.

In de wet op de loonbelasting 1964 is sinds 2020 een apart artikel (artikel 13ter) opgenomen die regelt dat als er ook voor privédoeleinden een fiets ter beschikking is gesteld, dit voordeel op kalenderjaarbasis wordt gewaardeerd op 7 procent van de waarde van de fiets. De regeling is grotendeels gelijk geformuleerd aan die van de auto op voorwaarde dat bij de auto de bijtelling ten minste 22 procent van de waarde van de auto bedraagt. Bij excessief privégebruik kan de bijtelling hoger worden vastgesteld.

Voor de fiets lijkt geen regeling vanwege excessief privégebruik te zijn getroffen. In een peiling op *Forum Salaris* wordt gesteld dat als de fiets uitsluitend privé wordt gebruikt de bijtelling 7 procent bedraagt. Een praktische handreiking die relevant is voor werkgevers en -nemers. Als de fiets voor woon-werkverkeer wordt gebruikt, mag voor die kilometers geen reiskostenvergoeding worden gegeven. Er is immers sprake van vervoer vanwege de werkgever. De conclusie van de peiling is dat de bijtelling, in alle gevallen waarin sprake is van privégebruik, 7 procent bedraagt. Een prettige conclusie, omdat veel werknemers wel een fiets willen, maar dat deze vanwege de reisafstand niet gebruikt wordt voor woon-werkverkeer.

Klopt deze conclusie eigenlijk wel? Er valt iets voor te zeggen. Bij de parlementaire toelichting is ingegaan op het verschil tussen de bijtelling van de auto en de fiets. Hierin is het volgende opgenomen. Tegenbewijs tegen de bijtelling is bij de fiets niet mogelijk, het percentage is altijd hetzelfde en het 'ten minste criterium' voor de auto ontbreekt in het artikel over de fiets, zodat excessief privégebruik anders dan bij de auto niet tot een hogere bijtelling leidt.

Dit geldt echter binnen het toepassingsbereik van artikel 13ter Wet op de loonbelasting. En dit artikel geldt voor de 'ook voor privédoeleinden ter beschikking gestelde fiets'. Dit impliceert dat de fiets niet alleen voor privédoeleinden wordt gebruikt, maar ook voor ander (dus zakelijk) gebruik. In de parlementaire toelichting is hier ook expliciet op ingegaan. De bijtelling van 7 procent is vastgesteld op basis van een globaal onderzoek uit de branche, waarin het privégebruik van de fiets (ten opzichte van

het totale gebruik) op 25 procent wordt verondersteld.¹

Evenzeer kan worden verdedigd dat bij de 'uitsluitend voor privédoeleinden ter beschikking gestelde fiets' artikel 13ter niet van toepassing is. In dat geval vallen we terug op de algemene waarderingsregels voor loon in natura (opgenomen in artikel 13 Wet op de loonbelasting 1964). Deze stellen vast dat de waarde van loon in natura moet worden gewaardeerd op de waarde in het economisch verkeer. In het geval van een geleasde fiets mag bij een factuur van een onafhankelijke derde worden uitgegaan van de factuurwaarde (inclusief btw). Een zienswijze met een verstrekkend gevolg. De bijtelling van 7 procent van de waarde van de fiets is immers in de praktijk vele malen gunstiger dan de waardering van het loon op de waarde van de maandelijkse leasetermijn. Het is voor werkgevers uiteraard mogelijk dit voordeel aan te wijzen als eindheffingsloon in de zin van de werkkostenregeling, maar dan hebben we hetzelfde probleem als bij de verstrekte of vergoede fiets: is de vrije vergoedingsruimte in de WKR hiervoor toereikend?

De regelgeving omtrent de fiets van de zaak lijkt eenvoudig en robuust. De conclusie dat de bijtelling altijd 7 procent bedraagt is voor de praktijk welkom en fiscaal gunstig. *Forum Salaris* wordt ondersteund door de Belastingdienst, maar is geen officieel kanaal voor het delen van beleidsstandpunten. Het is dus maar de vraag of het antwoord op een peiling voor werkgevers vertrouwen opwekt.

De Belastingdienst heeft wel beleidsstandpunten bekendgemaakt over hoe moet worden omgegaan met de combinatie van reiskostenvergoeding woon-werkverkeer en de fiets van de zaak. Deze houden logischerwijs in dat als de werknemer de fiets van de zaak gebruikt voor woon-werkverkeer hij geen vergoeding kan krijgen voor de gereden kilometers. Het zou fijn zijn als de Belastingdienst zou bevestigen dat ongeacht het gebruik van de fiets de bijtelling 7 procent zou bedragen. ◀

Noot:

1. Memorie van toelichting, 19 september 2018, 35029, nr. 3

'Tegenbewijs tegen de bijtelling is bij de fiets niet mogelijk'

De waarde van arbeidsongeschiktheid

Vorig jaar vond er een recordaantal fusies en overnames plaats. In totaal ging het om meer dan achtduizend bedrijven in Nederland die betrokken zijn geweest bij een dergelijke wijziging. Vanzelfsprekend zijn bij veel van deze ondernemingen ook werknemers in dienst. Bij bedrijfsovernames staan vooral de rechten en plichten van deze werknemers centraal. Wat ten onrechte minder wordt belicht tijdens een overnameproces zijn de kosten van de arbeidsongeschikte collega's.

Voorafgaand aan een bedrijfsovername vindt vanuit de onderzoeksplicht van de overnemende partij een boekenonderzoek plaats. In het juridische deel van het onderzoek komen de rechten en plichten van werknemers aan de orde. De arbeidsongeschiktheidslasten hebben als het goed is een plaats in het financiële deel, zoals bij het beoordelen van de jaarrekeningen. Die cijfers tonen echter slechts een deel van de werkelijkheid.

De bestaande rechten en plichten uit de arbeidsovereenkomsten van de werknemers gaan automatisch over op een verkrijgende werkgever. Dat geldt dus ook voor het recht op loondoorbetaling bij ziekte. Als er op dat moment zieke werknemers zijn, moet de nieuwe werkgever vanaf de overnamedatum zorg dragen voor de loondoorbetaling bij ziekte en natuurlijk ook voor de re-integratieinspanningen. Als er sprake is van een ziekteverzuimverzekering bij de vorige werkgever, is het zinvol om voorafgaand aan de overname te beoordelen of de nieuwe werkgever interesse heeft in die verzekering, of de verzekering overgenomen kan worden en zo niet, of de verzekering dekking biedt voor het uitlooprisico. Geregeld komt het voor dat de financieel adviseurs pas achteraf te horen krijgen dat de verzuimverzekering gewijzigd had moet worden. Is dat niet meer mogelijk, dan wordt de nieuwe werkgever met een onverwachte en onverzekerde loonschade geconfronteerd.

Een ander risico dat de nieuwe werkgever loopt, zijn de aan de werknemers toegezegde aanvullingen op wettelijke WIA-uitkeringen. Ook hier geldt dat de vorige werkgever een verzekering kan hebben afgesloten die mogelijk overgenomen kan worden. Wordt een dergelijke verzekering niet overgenomen maar beëindigd, dan zal het uitlooprisico onder voorwaarden gedekt zijn. Als de aanvulling geregeld was bij een pensioenfonds, dan is uitloop echter niet altijd gedekt. Mocht door de overname de pensioenregeling wijzigen, dan kan een op dat moment zieke werknemer dus naar de toegezegde aanvulling fluiten. Het is goed denkbaar dat de werknemer zijn nieuwe werkgever in zo'n geval voor het verlies aan inkomen aanspreekt. Omdat WIA-aanvullingen

tot de AOW-leeftijd verstrekt moeten worden, kan de rekening aardig oplopen.

Een andere relatief onbekende kostenpost die in het boekenonderzoek betrokken zou moeten worden, is de premienota van de Werkhervattingskas. Werkgevers betalen voor instroom in de Ziektewet en WGA een premie aan de Belastingdienst die op betaalde uitkeringen is gebaseerd. Door de systematiek van de premievaststelling worden werkgevers pas twee jaar nadat een uitkering is betaald, geconfronteerd met de lasten ervan. Bovendien wordt de premie verschillend vastgesteld voor kleine, middelgrote en grote werkgevers. Het Ziektewet- en WGA-risico is daarom vaak lastig in kaart te brengen. Wel een belangrijk risico, aangezien de werkgever twee jaar financieel verantwoordelijk is voor de Ziektewet en maar liefst tien jaren voor de WGA. Als er meerdere overnames en fusies binnen zo'n tienjaarsperiode vallen, wordt het financiële risico er niet overzichtelijker op. WGA-instroom kan een werkgever al snel 150.000 euro kosten. Een verrassing die een verkrijgende werkgever graag voorafgaand aan de onderhandelingen tot overname zal willen weten.

Een extra complicerende factor bij het Ziektewet- en WGA-risico voor de verkrijgende werkgever is de duale financieringsstructuur. Werkgevers kunnen er namelijk voor kiezen eigenrisicodrager te worden voor de Ziektewet en/of de WGA. Zij betalen dan geen premie meer aan de Belastingdienst, maar ze betalen de uitkeringslast. Als er een overgang van onderneming plaatsvindt van een werkgever die WGA-eigenrisicodrager is, dan is het risico voor een verkrijgende partij meestal beperkt. Een werkgever die WGA-eigenrisicodrager is, heeft bijna altijd een verzekering afgesloten die het uitlooprisico dekt. Is de situatie echter omgekeerd en is alleen de verkrijgende werkgever eigenrisicodrager, dan is het risico juist zeer groot. Voor de Ziektewet is dit risico gezien de kortere periode van financiële verantwoordelijkheid (maximaal twee jaren) gelukkig beperkt bij een overgang van onderneming. Ook voor dit risico geldt echter dat het aan de orde zou moeten komen voorafgaand aan een bedrijfsovername of fusie. ◀

Bijzonder instrument bij bedrijfsopvolging

Bij bedrijfsopvolging en estate planning gaat snel de aandacht uit naar een testamentaire beschikking of het doen van een schenking: fiscale argumenten pro en contra en een daarvoor op te stellen plan. Een bijzondere plaats in het instrumentarium voor bedrijfsopvolging is gelegen in het certificeren van aandelen. Hoe gaat dat in zijn werk?

Bij het certificeren van aandelen wordt de zeggenschap in een onderneming losgemaakt van de opbrengsten uit die onderneming. Normaliter is de directeur-aandeelhouder degene die de beslissingen neemt en is hij ook gerechtigd tot de winst uit onderneming. Het splitsen van zeggenschap in en financiële opbrengst uit de onderneming kan worden bereikt door het oprichten van een Stichting Administratiekantoor (Stak).

Bij notariële akte wordt een Stak opgericht. Tegelijkertijd wordt door de notaris een akte houdende Administratievoorwaarden opgemaakt en gepasseerd waarin de regels zijn opgenomen tussen de Stak en de certificaathouders. Vervolgens worden de aandelen van de vennootschap door de ondernemer overgedragen aan de Stak. De Stak is daardoor aandeelhouder van de vennootschap geworden. De levering gaat fiscaal geuisloos.

De Stak op haar beurt geeft aan de oude aandeelhouder certificaten van aandelen uit die recht geven op dividend en winst uit onderneming. De ondernemer kan zijn certificaten voor zichzelf behouden of bijvoorbeeld overdragen aan zijn kinderen. Dat hoeft niet in één keer, maar kan in porties gedaan worden. En het hoeft lang niet alle certificaten te betreffen. De certificaten die hij of zij zelf behoudt, kunnen later testamentair worden vermaakt. De overdracht van de certificaten is vormvrij en hoeft derhalve niet te worden gedaan bij notariële akte. Wel dient in het aandeelhoudersregister van de vennootschap te worden bijgehouden hoeveel certificaten er zijn en wie daarvan de houder is.

Stel dat de ondernemer, destijds de aandeelhouder, drie kinderen heeft, waarvan één kind plannen heeft in het

bedrijf van vader en/of moeder en de andere twee kinderen daar niet aan moeten denken, dan ligt het voor de hand dat vader en/of moeder aan hun drie kinderen ieder een gelijk aantal certificaten geven en dat zij tezamen met hun kind die interesse heeft, in het bestuur van de stichting plaatsnemen. De ondernemer en dit kind bepalen nu als bestuur van de stichting het beleid van het bedrijf.

De vermogensrechten komen toe aan de certificaathouders. Hier ligt derhalve een vorm van creatieve planning. Wie krijgt wanneer hoeveel certificaten? Als er sprake is van schenking, dan kan er ook nog, onder meerdere voorwaarden, een beroep worden gedaan op de ruime vrijstelling van genoemde BOR. Het is mogelijk om kinderen op jonge leeftijd al certificaten te bezorgen, terwijl de zeggenschap nog bij het oude blijft. Zo ontstaan een hele financiële, fiscale, maar ook een bestuurlijke, juridische planning. Wanneer is een kind nog jong en onervaren en wanneer kan een kind worden voorbereid om over het beleid van de onderneming na te denken, mee te doen of om te gaan met vermogensrechten uit die onderneming.

De continuïteit van de onderneming blijft door certificering van aandelen zo goed mogelijk gewaarborgd, terwijl op het gebied van estate planning een optimale erfbelastingbesparing kan worden voorzien. En ook belangrijk, ieder kind kan zoveel mogelijk gelijk behandeld worden.

Mochten de certificaathouders en het bestuur van de Stak beslissen dat de certificering geheel of gedeeltelijk overbodig is geworden, dan kan worden overgegaan tot gehele of gedeeltelijke decertificering afhankelijk van het gewenste resultaat. Dat moet dan wel weer bij notariële akte, zodat een deskundige begeleiding voorhanden is. ◀

‘De overdracht van de certificaten is vormvrij en hoeft niet te worden gedaan bij notariële akte’

Immateriële schadevergoeding bij overschrijding termijn

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 10 juni 2011¹ aanvaard dat op verzoek een vergoeding van immateriële schade wordt toegekend als een procedure over een belastingaanslag onredelijk lang heeft geduurd. Daarna zijn een aantal arresten gewezen waarin regels zijn neergelegd met betrekking tot verschillende aspecten van het recht op een dergelijke vergoeding.

Op 19 februari 2016 heeft de Hoge Raad een arrest gewezen² waarin hij een overzicht van zijn oordelen heeft gegeven met betrekking tot de vergoeding van immateriële schade wegens overschrijding van de redelijke termijn in belastingzaken, voor zover het daarin niet om een bestuurlijke boete gaat. Het basisprincipe dat aan een toekenning van de immateriële schadevergoeding ten grondslag ligt, is de rechtszekerheid als algemeen aanvaard rechtsbeginsel (en ook aan artikel 6 EVRM ten grondslag ligt) dat met zich meebrengt dat belastinggeschillen binnen een redelijke termijn moeten worden berecht. De hierbij in aanmerking te nemen termijn begint te lopen op het moment waarop de inspecteur het bezwaarschrift ontvangt en eindigt op het moment waarop de rechter uitspraak doet. Bij de beoordeling van de redelijke termijn dient niet alleen te worden gelet op de verschillende – in die periode doorlopen – fasen van de procesgang afzonderlijk, maar ook op de duur van de totale procedure. Uit het overzichtsarrest volgt dat de rechtbank binnen twee jaar, nadat de termijn is aangevangen, uitspraak doet. De bezwaar- en beroepsfase mag dus in totaal twee jaar duren. Ook voor de fase van hoger beroep en de fase van cassatie geldt per fase een termijn van twee jaar, nadat het rechtsmiddel is ingesteld. Bij verwijzing door de Hoge Raad moet de verwijzingsrechter vervolgens binnen één jaar na de verwijzing uitspraak hebben gedaan. Bijzondere omstandigheden kunnen aanleiding geven tot de verlenging dan wel verkorting van de in aanmerking te nemen redelijke termijn. Verlenging kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de zaak ingewikkeld is of een vertragende invloed van de belanghebbende of zijn gemachtigde op het proces heeft. Verkorting kan aan de orde zijn in verband met het belang van de betrokkene die op het spel staat (bijvoorbeeld bij ernstige ziekte van de betrokkene). Bij de in het overzichtsarrest genoemde termijnen is al rekening gehouden met gebruikelijke vertragingen.

Bijvoorbeeld in het geval een hersteltermijn wordt gegund, bij vertraging door wrakingsverzoeken en bij het horen van getuigen. In dergelijke gevallen is in beginsel geen sprake van een bijzondere omstandigheid. Tegelijkertijd is het mogelijk dat een voortvarende behandeling in een voorgaande fase de termijnoverschrijding in een volgende fase compenseert. Indien de redelijke termijn is overschreden, wordt in beginsel verondersteld dat belanghebbende immateriële schade heeft geleden in de vorm van spanning en frustratie. Of de ingestelde rechtsmiddelen van belanghebbende al dan niet gegrond zijn, is in beginsel niet relevant. Echter, indien een procedure over een zeer gering financieel belang gaat, kan sprake zijn van een bijzondere omstandigheid waarbij volstaan kan worden met de constatering dat de redelijke termijn is overschreden.

De immateriële schadevergoeding bedraagt in beginsel 500 euro per half jaar, waarmee de redelijke termijn is overschreden. Bepaalde omstandigheden kunnen echter een matigende invloed hebben op die schadevergoeding. Dit is bijvoorbeeld het geval als belanghebbenden samen een procedure voeren. Als de bezwaar- en de beroepsfase samen zo lang hebben geduurd dat de redelijke termijn is overschreden, moet bij de toekenning van een vergoeding voor immateriële schade worden beoordeeld op welke wijze de termijnoverschrijding moet worden toegerekend aan de bezwaar- en de beroepsfase. De veroordeling tot vergoeding van die schade wordt naar evenredigheid uitgesproken ten laste van het bestuursorgaan respectievelijk de staat. Bij deze toerekening geldt normaliter de regel dat de bezwaarfase een half jaar en de beroepsfase anderhalf jaar van de twee jaar bestrijken. ◀

Bron: Hoge Raad, 19 februari 2016, nr. 14/03907, ECLI:NL:HR:2016:252

Noten:

1. nr. 09/02639, ECLI:HR:NL:2011:BO05046
2. nr. 14/03907, ECLI:NL:HR:2016:252

Wijsheid in pacht

Dit keer lees je in de rubriek 'vraag en antwoord' alles over het maken van een waardebeoordeling, een ruisende of geruisloze omzetting en de FOR en een gebroken boekjaar.

Ruisende of geruisloze omzetting?

In het kader van 'bedrijfsoverdracht' heeft de wetgeving de mogelijkheid van ruisende en geruisloze omzetting. Volgens mij is er recent een uitspraak gedaan door een rechter dat dit nog niet zo één, twee, drie mag worden aangenomen als mogelijkheid?

Ik denk dat u duidt op de casus die in april door de Rechtbank Noord-Nederland is behandeld. In beginsel is het zo dat het een ondernemer in de sfeer van de inkomstenbelasting vrij staat om zijn eenmanszaak om te zetten in een besloten of naamloze vennootschap tegen wel of niet meteen afrekenen met de fiscus. Wel meteen afrekenen heet dan zo mooi 'ruisend', nog niet afrekenen 'geruisloos'. Wie wel meteen afrekent, moet dat doen over de stille reserves, goodwill, fiscale reserves en eventuele andere correctiegronden. Daar schuilt een mogelijk probleem: geld. Wie zijn onderneming verkoopt, zal daarvoor doorgaans een opbrengst krijgen. Wie alleen maar de fiscale status wijzigt, van box 1 naar box 2, om het simpel te zeggen, doet dit in principe zonder cashflow. Daarmee komt fiscaal afrekenen in de knel. De wetgever heeft hier een oplossing voor gecreëerd: het doorschuiven van de belastingclaim naar de BV. De inkomstenbelastingclaim box 1 verandert dan van karakter en wordt een claim binnen de BV, dus een vennootschapsbelastingclaim en een inkomstenbelastingclaim in box 2. Nu mag omzetten niet zomaar. En daar ging de casus in april over. Een echtpaar had een vennootschap onder firma (dus zeg maar: twee eenmanszaken die samenwerkten als een onderneming) en die vof wilden ze inbrengen in een bestaande BV. Dat is belangrijk: er werd dus niet een nieuwe BV gecreëerd, die de activiteiten zou overnemen. Een bestaande BV met hele andere activiteiten zou de activiteiten van de

vof overnemen. Eén van de voorwaarden van geruisloze inbreng wordt de 'activiteitentoets' genoemd: wil er sprake zijn van geruisloze omzetting dan moet de bestaande BV op het tijdstip van overdracht al feitelijk de onderneming runnen die wordt overgedragen. Als dat niet het geval is, kun je de geruisloze omzetting wel vergeten. De inspecteur oordeelde zo en de rechter ook. Kon het echtpaar hier niet onderuit komen? Nee, zo oordeelde de rechter, alleen beleidswijziging zou hier uitkomst bieden en dat is voorbehouden aan de wetgevende macht. Voor u belangrijk om te onthouden, mocht u een vraag krijgen over ruisende of geruisloze omzetting. Kijk nog eens gericht naar de voorwaarden en, zoals hier, naar de activiteitentoets. Meer informatie hierover, met de exacte verwijzingen: nextensnaslag.nl/nieuws.

Waardebeoordeling

Regelmatig krijg ik cliënten over de vloer die hun onderneming willen overdragen. Ze vragen me dan om een waardebeoordeling te maken. Wat is dan handig? Met een waardebeoordeling alleen ben je er volgens mij niet.

Ik ben het helemaal met u eens. Het lijkt mij zinvol om een tweetal berekeningen te maken: een waardebeoordeling van de onderneming en een 'welstandsanalyse', een berekening die aangeeft hoeveel 'pensioenkapitaal' er nodig is om na verkoop van de onderneming financieel onbezorgd te kunnen leven. Ik ga er gemakshalve vanuit dat de ondernemer die bij u met de vraag aan tafel komt daarna niet meer wil werken. Ik weet uit ervaring dat dat niet altijd zo is. Sommige ondernemers hebben genoeg van hun huidige activiteiten en willen een nieuwe onderneming starten, sommige stoten een of meer bedrijven af om zich te concentreren op een activiteit waarmee ze verder willen. Die vallen in principe af. Degene voor wie het bedrijf het pensioen is, en dat is de grootste groep, daarvoor geldt de

combiberekening. De waardebepaling van de onderneming zal u verder duidelijk zijn, lijkt me. U kiest uit een aantal methoden, zoals de 'zoveel-keer-de-winstmethode', hopelijk wel met een gewogen gemiddelde en genormaliseerd, de rentabiliteitsmethode of de discounted-cashflow, waarmee u naar de toekomstige geldstromen kijkt. Welke methode u ook kiest, mits goed onderbouwd, u hebt een indicatie voor de verkoper in handen.

Stel, er komt 1 miljoen euro uit, is dit dan voldoende om het 'pensioen' ermee te kunnen financieren? Laten we voor het voorbeeld aannemen dat de 1 miljoen euro netto geld is, dus er is afgerekend met de fiscus. Ik ga ervan uit dat u de fiscale berekening van de stakingswinst van een eenmanszaak of de fiscale verwerking van een BV (al of niet met een holding) hebt uitgerekend. Kijken we naar de vraag of er voldoende pensioengeld is, dan moeten we de kamers van het pensioenhuis langsgaan. Zo is er de kamer van de AOW, de overheidsvoorziening vanaf de AOW-leeftijd. Er is ook de kamer van pensioen uit een vroeger dienstverband. Veel ondernemers hebben voordat ze als zelfstandige aan de slag gingen ergens gewerkt in loondienst en daar pensioen opgebouwd. Als uw cliënt dga is en dus een BV heeft, kan het zo maar zijn dat er een oudedagsverplichting op de balans staat. Daar moet dan in de onderneming geld tegenover staan, wil het substantie hebben. Dat levert ook een 'pensioen' op. Vervolgens hebben we nog een derde kamer voordat we naar de zolder gaan: die van de fiscale eigen voorzieningen. Misschien heeft de ondernemer in kwestie vroeger veel koopsommetjes afgesloten of heeft hij op een andere manier een of meer lijfrentepolissen. Dan komt daar (hopelijk) ook een inkomen uit bij pensionering. Al deze rechten maakt u zichtbaar en vervolgens kijkt u naar de netto bestedingswens. Die twee brengt u met elkaar in verband. Dan zou het kunnen zijn dat iemand 20.000 euro netto 'pensioen' per jaar heeft, maar 40.000 netto wil besteden. Stel, deze persoon is 64 jaar en zijn partner ook. Hoeveel geld zou de onderneming dan netto moeten opbrengen? Als ik reken met 3 procent inflatie, 6 procent

extra inflatie, mogelijke onderindexatie van AOW en ander pensioen en een rendement van netto 4 procent op vermogen, dan zou dat 565.000 euro zijn om die aanvulling tot aan de statistische sterftedatum te kunnen betalen. Zou je safe willen zitten met nog vijf jaar 'uitloop', dan zou daar nog eens 304.000 euro bij komen. De vraagprijs ligt dan idealiter tussen de 565.000 en 869.000 euro. Komt de taxatie netto dus op 1 miljoen uit, dan is er zelfs nog een beetje water bij de wijn te doen om de verkoop snel te laten slagen. Als u op deze manier te werk gaat, kan dit een mogelijke transactie helpen.

FOR en gebroken boekjaar

Een aantal van mijn cliënten is IB-ondernemer en heeft te maken met gebroken boekjaren. Nu doteren aan de FOR in 2023 niet meer mag, hoe zit dat dan met de gebroken boekjaren?

Daar is rekening mee gehouden door de wetgever. Bij de inwerkingtreding van het belastingplan 2023 is een uitzondering gemaakt voor gebroken boekjaren die eindigen in 2023. Zo kan zich de situatie voordoen van bijvoorbeeld een boekjaar dat loopt van 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023, is dan doteren aan de FOR nog mogelijk? Ja, over het heel gebroken boekjaar. Is er sprake van twee ondernemingen, boekjaar 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023 en 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023? Alleen de onderneming met het gebroken boekjaar komt in aanmerking. De situatie van een lang boekjaar: 1 mei 2022 tot en met 31 oktober 2023, wat is dan de situatie? Doteren is mogelijk. Conclusie mag zijn: als het begin in 2022 ligt en er is sprake van een gebroken en eventueel gebroken lang boekjaar, dan is de uitzondering om te mogen doteren in 2023 van toepassing. ◀

KOMT HET ER EINDELIJK VAN?

In Nederland gebeurt alles vijftig jaar later, is het gezegd. En voor sommige dingen geldt die regel klaarblijkelijk nog steeds. Nederland is bijvoorbeeld het enige land binnen de Europese Unie dat niet beschikt over constitutionele toetsing. Hetzij door het installeren van een constitutioneel hof of door de gewone rechter de bevoegdheid te geven aan de Grondwet te toetsen, maar in elk geval door schrapping van artikel 120 van de Grondwet. Klaarblijkelijk meende men dat daaraan niet veel behoefte bestond. De wetgever zelf toetste immers al aan de Grondwet en daar viel niks op aan te merken, of wel? Met name de kabinetten Rutte hebben een toenemende eigengereidheid van de wetgever laten zien, waarbij adviezen van de Raad van State eenvoudigweg terzijde werden gelegd. 'Dank voor uw advies, maar we volgen het niet op.'

Hetzelfde lot was internetconsultaties beschoren die betrekking hadden op voorgenomen wetgeving. 'Leuk dat u reageert, maar we doen er niets mee.' Ook adviezen van organisaties als de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs of het Register Belastingadviseurs, om het bij de fiscaliteit te houden, werden vaak in de wind geslagen. 'Dank voor het meedenken, maar we nemen het niet over.' Hetzelfde gold voor de aanbevelingen van de Nationale ombudsman. In de toeslagenaffaire verdwenen zijn bevindingen in de bekende diepe bureaula. Een kritisch memo van een vakgroepcoördinator Toeslagen bij de Belastingdienst werd onder tafel gemoffeld, haar functie werd opgeheven en uiteindelijk vertrok zij zelf ook. De laatste twee voorbeelden zien uiteraard niet op wetgeving, maar op beleid. Zowel het toeslagenschandaal als het decemberarrest (HR 24-12-2021, ECLI:NL:HR:2021:1963) hebben uiteindelijk het tij doen keren. Had het iets uitgemaakt als de Aanpassingswet awir en het bepaalde

in art. 5.2 van de Wet op de inkomstenbelasting hadden kunnen worden getoetst aan de Grondwet? Voor de eerste niet. Daar zat het probleem in de uitvoering: te scherp fraudebeleid, uitsloverige ambtenaren en vooringenomen bestuursrechters. Er was niks ongrondwettelijks aan. Maar een stelsel waarin belasting moet worden betaald over rendement dat niet is genoten, is dat wel. Als het dan ook nog eens jarenlang wordt gehandhaafd met het excuus dat de Belastingdienst geen capaciteit kan vinden om het werkelijk behaalde rendement te belasten, is het dieptepunt bereikt. Dat vond de Hoge Raad eind 2021 ook: die oordeelde het stelsel in strijd met het recht op het genot van ongestoord eigendom als neergelegd in art. 1 Eerste Protocol en art. 14 EVRM. Gedupeerde spaarders moest volledig rechtsherstel worden geboden. Als grondwettelijke toetsing mogelijk was geweest, zou deze gang van zaken veel eerder tot een einde zijn gekomen. Omdat Rutte als veroorzaker van alle problemen ook deel wil uitmaken van de oplossing daarvan, is een voornemen tot het bekijken van de mogelijkheid tot grondwettelijke toetsing opgenomen in het coalitieakkoord. De Raad van State is positief, de Commissie-Remkes (Commissie Parlementair Stelsel) ook. De Commissie-Thomassen (Staatscommissie Grondwet) had in 2010 ook al positief geadviseerd, maar dat advies viel toen de gebruikelijke onverschilligheid ten deel: mooi rapport, maar we doen er niets mee. Het wachten is nu op de grondwetgever. Grondwetswijziging is een moeizaam proces. Het kan dus nog jaren duren voordat grondwettelijke toetsing daadwerkelijk deel uitmaakt van ons rechtssysteem. Het ziet ernaar uit dat grondwettelijke toetsing uiteindelijk toch een feit wordt. Dat levert meer rechtsbescherming op en betere wetgeving.

Astrid Klein Sprokkelhorst, freelance publiciste. ◀

'Het wachten is nu op de grondwetgever'

**60 jaar
belastingkennis
op je scherm in
minder dan
0,6 seconden.**

Nextens

Nextens

Nextens lanceert Jaarrekening 1.0

Gemaakt voor onze klanten, samen met onze klanten.

Onze nieuwe jaarrekening-tool is gemaakt in samenwerking met honderden van onze klanten. Zo weten we zeker dat de jaarrekening precies biedt waar onze klanten om vragen, én is het gelijk de beste in de markt.

Welke features biedt Nextens Jaarrekening 1.0?

- Al jouw rapportages in één overzicht.
- Kies de procesvolgorde die past bij jouw klant
- Integreer naadloos de jaarrekening met de aangifte.

**Meer weten?
Scan de QR-code**

SBR

Gebruik deze rapportage-content voor SBR

Rapportages

Meerdere keren rapporteren per jaar (bijv. als pro forma).

Financieel en fiscaal overzicht

Gebruik de inzichten voor jouw aangifte.

Aanpasbaar

Voeg bijvoorbeeld nieuwe journaalposten toe. Handig!

Data Import

Importeer data uit de boekhouding. Koppeling via RGS ook mogelijk!

Overzichtelijke rapportage

Een mooi vormgegeven rapport, gepersonaliseerd voor jouw eigen kantoor.

Kolommenbalans

Inzien, bewerken, groeperen of splitsen

Toelichtingen

Voeg toelichtingen aan het rapport.